

FRITT PALESTINA

nr. 2
2019

MEDEMSBLADET TIL
PALESTINAKOMITEEN I NORGE

50 ÅR MED SOLIDARITET!

Finn Sjøe var Palestinakomiteens første leder. Les historien om oppstarten.

FRITT PALESTINA NR 1. 2019

- 02 KOLOFON
- 03 LEDER
- 04 AKTUELT
- 06 OPPSTARTEN AV PALKOM
SOLIDARITETEN ER SOM
20 EN BØLGE
- 22 TILBAKE TIL 70-TALLET
- 27 BLI SOLIDARITETSARBEIDER
- 28 STUDIETUR
- 32 FAGLIG SOLIDARITET
- 36 I PALKOMS TJENESTE
- 40 FADDERORDNINGEN
- 42 ELDBJØRG HOLTE
- 46 KONTAKT

Marthe Valle og Mads Gilbert er noen av Norges fremste på solidaritet.

FRITT PALESTINA

er medlemsbladet til Palestinakomiteen i Norge. Bladet sendes også til alle bidragsytere til innsamlingen Palestina-solidaritet og Palestinakomiteens fadderordning. Meningsinnholdet i artiklene er den enkelte forfatters ansvar og representerer ikke nødvendigvis Palestinakomiteen i Norges syn.

Stoff sendes til:

medlemsblad@palestinakomiteen.no

Redaksjon:

Kathrine Jensen, ansv. redaktør
Line Snekvik, redaksjonssjef
Birte Bødtker Art Director

Forsidebilde:

Kathrine Jensen

Layout:

Birte Bødtker

Trykk:

Oslo Kongressenter/Servicesenteret

Redaksjonen for dette nummeret ble avsluttet 17. desember 2019.

Palestinakomiteen i Norge:

Frivillighetshuset,
Kolstadgata 1, 0652 Oslo
Telefon: 95 96 98 74
www.palestinakomiteen.no
www.boikottisrael.no
Organisasjonsnummer:
984.688.172

KONTINGENTSATSER:

VANLIG MEDLEM: kr 500
REDUSERT KONTINGENT: kr 250
UNGDOMSKONTINGENT: kr 100

(frem til fylte 19 år)

FAMILIEKONTINGENT: kr 500+200

(Kr 500 hovedmedlem + kr 200 pr ekstra medlem)

KONTONUMMER:

Hovedkonto:
0530 28 03112
Palestina-solidaritet:
0532 55 41263
Medlemskontingent:
0539 32 08831

FEMTI ÅRS SOLIDARITET

I dette nummeret av Fritt Palestina kan du lese om noen av dem som for 50 år siden fant ut at de ville bruke tiden sin og kreftene sine på solidaritet med Palestina.

KATHRINE JENSEN
Leder

Hvordan så verden ut for dem? Hva var det som satte dem i gang og som drev dem? Hva opplevde de? Hvilke dramatiske hendelser ble de vitne til som fikk dem til å gå i gang med et politisk prosjekt som på den tiden var et massivt motstrømsprosjekt?

Det som er felles for dem alle, er en grunnleggende humanisme, en iboende rettferdighetstrang og en ukuelig ståpåvilje.

Engasjementet for Palestina innebærer mye politikk, stadig læring og masse organisatorisk arbeid.

Palestinakomiteen i Norge er en solid solidaritetsorganisasjon i dag fordi kloke hoder samlet

kunnskap og diskuterte utrettelig for å legge det politiske grunnlaget som ligger like fast i dag som for et halvt århundre siden.

Når du leser Fritt Palestina fra 70-tallet er de politiske spørsmålene som ble drøftet da, like aktuelle som de er i dag, og Palestinakomiteen står bemerkelsesverdig støtt i sine prinsipper.

I Fritt Palestina nr. 2 fra 1974 løftes palestinske kvinners stemmer fram.

Im Khaled, en ung palestinsk kvinne som måtte flykte til Gaza i 1948, forteller om hvordan palestinerne i Gaza ser på sin egen situasjon, og hvordan de aksjonerer mot sionistsoldatene.

Det hun forteller om er ekkoet som ringer i våre ører i dag, og det er skremmende at det internasjonale samfunn i så liten grad bidrar til å stanse undertrykkinga 50 år senere.

Den Palestinske Kvinneunionen, som vi den dag i dag har et nært samarbeid med, forteller om kvinnekampen i Palestina og dens sentrale rolle i palestinerne frigjøringskamp.

Deres kamp for frihet fra okkupasjon skjer i en vev av patriarkalske strukturer, og deres forutset-

ninger for å drive kvinnekamp slik vi kjenner den fra 70-åra, bærer selvsagt preg av dette. Deres evne og vilje til å organisere 50 års motstand mot undertrykking på alle nivåer er

«Det som er felles for dem alle er en grunnleggende humanisme, en iboende rettferdighetstrang og en ukuelig ståpåvilje»

imponerende, og de sier selv at «veien er lang og hard, men kampen er rettferdig».

Gjennom det faglige kvinneprosjektet Making Women Visible støtter Palestinakomiteens faglige utvalg denne kampen på palestinske kvinners premisser. Det er solidaritet og samhandling mellom palestinske og norske fagorganiserte kvinner.

Trådene som vever oss sammen i prinsippfast solidaritet er lange. De strekker seg gjennom tiden og gir stadig nye aktivister trygghet til å stå på for palestinerne og deres rettferdige kamp for frihet.

NY NASJONAL KOORDINATOR!

Morten Sortodden er ny nasjonal koordinator for solidaritetsarbeidet i Palestina og Libanon.

Morten Sortodden er vernepleier av utdanning og presenterer seg her.

Jeg er 58 år og kommer fra Oslo. Jeg meldte meg inn i Palkom som svært ung, midt på 70-tallet, og var med på Palestinakomiteens studiesirkel. Som voksen har jeg vært aktiv i Palestinakomiteen i Norge siden 2000-tallet. I år 2000 hadde jeg to praksisperioder i Gaza, hver på tre måneder i forbindelse med utdanningen min. Dette gjorde veldig inntrykk. Den ene praksisperioden var på Gaza Community Mental Health Programme, og der møtte jeg torturofre, traumatiserte barn og kvinner som var utsatt for mishandling. Den andre praksisen var på et rehabiliteringssykehus som nå er bomba.

Da jeg var ferdigutdannet ville jeg bidra mer for palestinerne sak, og deltok på kriseteam i Jenin i 2002. Dette var et par måneder etter massakren, og Jenin var fortsatt beleiret da vi var der. Etter det

har jeg vært med på flere kriseteam både i Palestina og Libanon, vært med på å sette sammen team, og intervjuet solidaritetsarbeidere før avreise. Jeg har også vært reiseleder på turer til Palestina.

Jeg var med og startet Queers4Palestine, som er en skeiv solidaritetsorganisasjon. Vi er veldig aktive på Facebook, så bli med der, uansett om du er skeiv, rett eller rund!

Til daglig jobber jeg i Oslo på Prindsen Mottaksenter, Brukerrommet, som er et tilbud for rusavhengige. Jeg jobber turnus, og det synes jeg passer fint med oppgaven som nasjonal koordinator.

Jeg gleder meg veldig til å ta fatt på oppgaven og møte folk som har vært, er, eller vil bli solidaritetsarbeidere! Gjennom det kan vi være med på å forandre situasjonen for mange av de som lever under okkupasjonen, og ikke minst gir det mye til en selv! *Les på side 27 om hvordan du kan bli solidaritetsarbeider for Palestinakomiteen!*

JA TIL POLITIKERE SOM STILLER OPP FOR FOLKERETTEN!

I Norge har to fylkesting og sju kommuner gjort vedtak om å avstå fra å handle varer og tjenester produsert på okkuperte områder i strid med folkeretten. Sist ute med vedtak er Oslo kommune, Innlandet Fylkesting og Rælingen kommune. Fra før har Nordland Fylkesting og kommunestyrene i Trondheim, Tromsø, Hamar, Lillehammer og Vaksdal gjort tilsvarende vedtak. Palestinakomiteen i Norge er glade for at stadig flere kommuner og fylkesting tar ansvar for å sette menneskerettigheter og respekt for internasjonal lov i sammenheng med sin egen innkjøpspolitikk.

Nytt
opprop!

JURIST- OPPROP!

44 norske jurister har lansert oppropet «**Forsvarfolkeretten**».

I oppropet krever de at norske myndigheter gjenreiser respekten for folkeretten og arbeider for at Israels vedvarende og grove brudd på de internasjonale kjørereglene blir møtt med sanksjoner.

Initiativtakerne til oppropet støtter norske myndigheters prinsipp om at land som alvorlig og vedvarende bryter folkeretten, skal møtes med økonomiske og politiske sanksjoner. Dette må også gjelde Israel.

forsvarfolkeretten.no

TRONDHEIMS- konferansen

som arrangeres av LO i Trondheim, har blitt det viktigste møte-stedet for politisk interesserte i fagbevegelsen. Konferansen går av stabelen 31.januar til 2. februar. 31. januar avholdes et eget internasjonalt seminar, hvor blant annet Palestina står på dagsordenen.

PROGRAM 31. JANUAR:

TEMA 1: **Palestina – dagens akutte situasjon og hva skal vi som fagbevegelse gjøre?**

TEMA 2: **Verdenskconflikter i lys av folkeretten. Hva skjer?**

Seminalet er gratis og åpent for alle interesserte. Påmelding innen fredag 24. januar 2020 til post@loitrondheim.no

For mer informasjon, kontakt Karim Essahli på tlf. 938 83 328.

VI HAR STAND!

Palestinakomiteen i Trondheim har alltid stand i konferanseområdet, og Palestinakomiteens faglige utvalg (FU) pleier å være der.

UNGDOMSTUR TIL PALESTINA

- Palestinakomiteen har lenge arrangert ungdomsturer til Palestina. Det vil vi gjøre i år også, men i motsetning til tidligere år er den nå lagt til tidsrommet 26. juni - 5. juli. Turen går av stabelen på dette tidspunktet for å unngå at den kolliderer med sommerleirene til de fleste av de politiske ungdomsorganisasjonene, som ofte finner sted i begynnelsen av august.
- På nettsiden for studieturer står det at lokallagene kan gi stipend. Det bør dere gjøre for ungdommer som er medlemmer, og gjerne med betingelse som å holde foredrag, vise bilder etc. når de kommer tilbake. Noen lokallag har også sendt flere ungdommer sammen, noe som gir større muligheter for å bygge et lag som er kreativt og ungt.
- Dette er en unik sjanse for å få nye aktivister mellom 16-27 år! Så, kjære lokallag, tenk på hva dere kan gjøre for å rekruttere, og benytt muligheten!
- Rent praktisk, så går turen i år 26. juni til 5. juli. Den vil koste rundt kr 12000,- som inkluderer alt, også tre måltider om dagen.
- Mer info og fullt program kan dere få når det foreligger ved å sende en e-post til studietur@palestinakomiteen.no, eller ringe Morten Sortodden, som er ansvarlig for ungdomsturen, på tlf. 93647736.
- Veldig mange av de som reiser aktiviserer seg i solidaritetsarbeidet vårt etter en slik tur, noen blir også solidaritetsarbeidere og svært aktive i lokallagene.

Det første styret i
Palestinakomiteen
i Norge (1971).

OLA KNUDSEN

STEINAR
TAMSFOS

PEDER MARTIN LYSESTØL

FINN SJUE

ERIK BARSTAD

THORE HEM

ELIAS
CHAMMAS

*Lang-
lesing!*

TEKST:
FINN SJUE OG
PEDER MARTIN LYSESTØL

*Peder Martin Lysestøl
og Finn Sjue var med å
stifte Palestinakomiteen.
Les deres beretning om
oppstarten på den organiserte
Palestina-bevegelsen i Norge.*

ET AKUTT BEHOV FOR SOLIDARITET

Vi er blitt bedt om å fortelle om forarbeidet til Palestinakomiteen i Norge. Det er en glede å gjøre. Vi har valgt å skrive hver vår del og sveise delene sammen til en helhet. Vi vil understreke så tydelig vi kan at vi to så visst ikke var de eneste som var viktige for å få i gang solidaritetsarbeidet. Mange andre ble aktivt med i pionerfasen. Det var et sterkt kollektiv som vokste fram. Hver og en har fortjent omtale.

For oss to ble denne perioden så viktig for våre liv at det la grunnlaget for et livslangt vennskap. At det ble akkurat vi to som fikk et særlig engasjement for Palestina, var ikke helt tilfeldig.

TIDLIG MØTE MED «JØDESPØRSMÅLET»

Den palestinske tragedien og den jødiske tragedien henger uløselig sammen. Vi som ble opptatt av jødernes situasjon, og som ville gjøre noe, kom fort opp i et dilemma: «Løsningen» på jødespørsmålet ble starten på den palestinske tragedien. Dette problemet ble vi begge stilt overfor. Jeg, *Peder Martin*, vokste opp i Trondheim. Jeg husker fra diskusjoner rundt kjøkkenbordet at mormora mi ikke ville handle i «jødebutikker». Så sterk var antisemittismen at selv etter krigen kunne de eldre i solide Trondheimsfamilier ha slike fordommer. Men et mer nyansert bilde av jødernes historie fikk jeg da familien flyttet til et nytt hus med to jødiske familier i nabolaget. Historien om disse familienes skjebne gjorde et sterkt inntrykk. På skolen og gjennom filmer og aviser ble sympatien for jødene styrket.

Faren min studerte og jobbet i lengre perioder av mine ungdomsår i

utlandet. Dette stimulerte sikkert interessen for internasjonale spørsmål. Alt som 17-åring hadde jeg mi første lengre utenlandsreise, som smører på Amerikalinjens Lyngenfjord. Men motivene for å reise skiftet fra eventyrlyst til et politisk engasjement. I 1963 ble Sosialistisk Folkeparti (SF) stiftet. Partiet ville gjenreise sosialismen og satte kampen mot atomvåpen og en urettferdig verdensorden på dagsorden. Jeg ble med i SF nesten fra starten. På min første studiesirkel i sosialisme fikk jeg et råd: Skal du studere sosialisme i praksis, må du reise til Israel og besøke

kibbutzer. Mange av de eldre i SF hadde et sterkt engasjement for jødene. De kjente Holocaust. De kjente den norske unnfallenheten. De støttet derfor fullt og helt ideen om å gi jødene et eget hjem. Professor Guttorm Gjessing, en av partiets grunnleggere, kom i 1967 med boka: «Kibbutz, ikke-kommunistisk kommunist».

PÅ KIBBUTZ I ISRAEL

Det gikk ikke langt mellom ide og handling. Jeg ville på kibbutz og jobbe. Kameraten min og jeg tok kontakt med Internasjonal Dugnad som da også mobiliserte unge nordmenn til dugnadsarbeid i Israel. Tidlig på sommeren 1964 dro vi med tog til Aten og båt videre til Israel.

Kibbutzoppholdet sådde den første spiren av interesse for Palestina, ikke fordi kibbutznikkene¹ fortalte noe om palestinere, men på grunn av det de fortalte om bøndene i fjellområdene bak kibbutzen. Kibbutz Gevat var en ganske rik kibbutz ikke langt fra Haifa. Her ble jeg kjent med jødiske familier som fortalte sterke historier om familiebakgrunnen. Vi ble også tatt med på en tur rundt i landet. Vi badet i Dødehavet og plantet et tre i Jerusalem. Slik lovet vi at vi alltid skulle støtte den jødiske staten. Jeg visste ikke at landet jeg hadde sett var Palestina. Jeg visste heller ikke at det bodde palestinere i nærheten av kibbutzen. I kibbutzen fikk jeg høre at jeg ikke måtte dra på egen hand

opp i høylandet øst for kibbutzen. Advarselen bar bud om at der fantes folk som ikke ville oss vel. Dette vekket min

nysgjerrighet. Sammen med en av kibbutzens egne ungdommer, dro jeg på sykkelstur til Middelhavet for å bade. Vi la turen over høydedraget bak kibbutzen, og der passerte vi fattige landsbyer med en befolkning som var helt ulike dem vi hadde møtt i kibbutzen. Det var fattige bønder, men de var slett ikke var farlige slik vi hadde blitt fortalt. Tvert om – de var vennlige og gjestfrie, og vi ble tilbudt både frukt og kaffe. Kameraten fra kibbutzen fortalte at det var arabere.

Seinere forsto jeg at dette var mitt første møte med

«Jeg visste ikke at landet jeg hadde sett var Palestina.»

En ung Peder Martin Lysestøl i Beirut tidlig på 70-tallet. Foto: Inga Næss

PEDER MARTIN LYSESTØL

- Født i 1942 i Trondheim
- Sosialøkonom, forfatter og pensjonert førstelektor fra Høgskolen i Sør-Trøndelag
- Har skrevet flere bøker om Palestina og fagbøker om økonomi
- Var med å stifte Palestinakomiteen i 1969/70, og var leder fra 1971 til 1973

palestinere. Hvorfor fortalte ikke folk på kibbutzen om palestinerne? Hvem var palestinerne? Dette måtte jeg finne ut mer om! Dette var i 1964.

MØTE MED PALESTINSKE STUDENTER

I 1966 ble jeg valgt til leder av Sosialistisk Ungdomsforbund. Partiet SF tilhørte gruppen av europeiske sosialistpartier som ville finne en tredje vei til sosialismen, ikke den sovjetiske, ikke den kinesiske. Noen av lederne i SF ble opptatt av det jugoslaviske arbeiderselvstyre. Jeg ble sendt dit av partiet for å studere Titos spesielle sosialisme. Jugoslavia var en av lederne for den alliansefrie bevegelsen. Landet var den gangen en økonomisk og politisk suksess. 6000 studenter fra arabiske og afrikanske land studerte gratis i Beograd. Den internasjonale studentklubben var en skole i internasjonalisme. Her fikk jeg også palestinske venner og forelsket meg i ei egyptisk jente. Hun fortalte meg at «vi er alle palestinere». Gjennom møte med de arabiske studentene vokste interessen for Palestina og Midtøsten. Det begynte å gå opp

for meg at det jeg lærte på kibbutzen bare var halve sannheten om Israel.

Våren 1967 skjedde det som virkelig satte fart i interessen for Palestina. De tre ungdomsorganisasjonene på venstresida, SUF, AUF og KU fikk invitasjon til å delta på den første palestinske studentkonferansen som skulle arrangeres i Kairo. De to andre ungdomslederne var ikke særlig interessert, men jeg meldte straks min interesse. Det viste seg at de to andre visste lite om Palestina. Jeg skulle få representere alle tre om jeg lovet å si klart ifra at vi i Norge ennå ikke hadde tatt standpunkt til «konflikten». Dette skulle ikke bli lett, for nå visste jeg såpass mye at det sto klart for meg at Palestina var offer for et imperialistisk overgrep.

Konferansen i Kairo samlet studenter fra frigjøringsbevegelser i hele den tredje verden. Jeg var en av de få deltagerne som kom fra vestlige land. Alle foredragene vi hørte, alle samtalene med andre delegater, forsterket min forståelse: Vi måtte støtte det palestinske folket. Særlig sterkt var møte med flyktninger i Gaza. Vi reiste ►

til Gaza i busser fra Kairo. Her fikk vi blant annet besøke store flyktningleirer, der familier fortalte om hvordan de hadde blitt tvunget til å flykte fra hjemmene sine.

På et stort masse møte der den første lederen for PLO, Ahmed Shukeiri, talte, fikk vi føle på pulsen motstandsviljen hos palestinere. Jeg diskuterte det jeg hadde lært på konferansen med den norske ambassadøren til Egypt, Petter Martin Anker. Han bekreftet at det jeg hadde lært var riktig. Anker var også klar på at FNs delingsplan fra 1947 stred mot folkeretten og var resultat av vestlig maktpolitikk. Jeg visste ikke da at Anker var et unntak i norsk UD. Han hadde deltatt i den norske delegasjonen under arbeidet i FN i 1947.

ISRAEL FORDØMMES FOR FØRSTE GANG

Den 5. juni 1967, rett etter at jeg var kommet hjem fra Kairo, startet «Juni-krigen»², Israels erobring av Gaza, Vestbredden og Golanhøyene. Partiet SF var i villrede. Hvem skulle de støtte? Men SUF var klare. De fordømte Israels angrepskrig og ga sin støtte til det palestinske folket.

Dette skapte et ramaskrik i det politiske miljøet i Norge. Mange i SF ble dypt skuffet over ungdommen. De tolket vårt standpunkt som antisemittisme. Jeg likte dårlig å skuffe disse humanistene, men jeg oppdaget også at de hadde minimalt med kunnskap om imperialismen i Midtøsten.

Vi snakket om å danne en komite for palestinere etter Juni-krigen, men solidaritetsarbeidet for folket i Vietnam tok alle kreftene til SUF og andre radikale ungdommer. Vi hadde dannet SOLKOM (Solidaritetskomiteen for Vietnam) og slagordet var *Seier for FNL!* Engasjementet for folket i Vietnam bidro til en kraftig radikalisering av ungdommen. Det bidro også til at internasjonale spørsmål kom på dagsorden.

Krigen i Vietnam, utviklingen i Jugoslavia og situasjonen i Palestina, førte til at jeg ble helt oppslukt av internasjonale spørsmål. Kunne

jeg utnytte embetsstudiet til å skaffe meg mer kunnskap? Det viste seg å være mulig. Dermed søkte jeg statsstipend for studier i både Jugoslavia og Egypt. I årene 1967/68 og 1968/69 bodde jeg storparten av tida i utlandet. Særlig året i Kairo ble viktig. Her fikk jeg palestinske og egyptiske venner som jeg daglig diskuterte med. Bedre skole i Palestina-spørsmålet kunne ingen ønske seg. I Palestina hadde de startet en væpnet frigjøringskamp. Flere geriljaorganisasjoner var dannet. Mine palestinske venner fulgte kampene fra dag til dag. Nå var deres største ønske ikke lenger å bli ingeniører, men å bli geriljasoldater.

VI MÅTTE DANNE EN SOLIDARITETSKOMITE FOR PALESTINA

Hjemme i Norge sommeren 1969, var stemningen på venstresida radikalisert. Maoismen hadde fått stor innflytelse. Mange hadde merket seg at Kina støttet det palestinske folket. Da jeg igjen diskuterte med venner at vi nå måtte danne en solidaritetskomite for Palestina, var det flere som ville bli med. Vi forsto at Midtøsten var senter for den imperialistiske rivaliseringen. Selv om vi ikke var så mange, hadde vi ikke noe

valg: Israel hadde sterke venner. Det var på tide at palestinere også fikk sine. Situasjonen i Palestina var i 1969 politisk komplisert. Stormak-

«Israel hadde sterke venner.
Det var på tide at palestinere
også fikk sine.»

tene lanserte sine såkalte «fredsplaner». Det var nå mange palestinske organisasjoner, og noen hadde tro på at med støtte fra Sovjetunionen skulle det bli mulig å finne en fredelig løsning. Høsten 1969 hadde Arbeidsgruppa sitt første møte. De fleste i gruppa var studenter med bakgrunn i SUF og AUF. Noen hadde bare overflatisk kunnskap om situasjonen i Palestina. Alle var enige om at først av alt måtte vi studere. Fra nå startet et intensivt organisasjonsarbeid, studier, skriving, møter, reising. Mange brukte all fritida si på palestinaarbeidet. Det er ikke plass til i denne artikkelen å nevne navn. Men det er mange som burde vært hedret.

Den første tida gikk kontakten med den palestin-

ske frigjøringsbevegelsen gjennom mine palestinske venner i Kairo. Så møtte vi Elias Chammas, en av de første palestinske flyktingene som kom til Norge. Elias hadde familien sin i Beirut og ble snart vår viktigste kontakt med PLO i Beirut.

Helt fra starten var vi klare på at det holdt ikke med ei studiegruppe. Å forandre den norske opinionen var ikke for amatører. Uten en sterk, landsomfattende organisasjon, hadde vi ikke sjans til å skape det opinionsskiftet som var nødvendig. Kort tid etter dannelsen av ei gruppe i Oslo, hadde vi grupper i Bergen og Trondheim, og snart også andre plasser i landet. Så la vi planer om å samle representantene fra gruppene til et landsmøte og velge et landsstyre. Arbeidsgruppas første leder var Thore Hem. Vi hadde lange og hyppige møter for å utvikle en politisk plattform. Det som var av Midtøsten-eksperter i Norge var ikke akkurat palestinaverner. Men det var ett unntak som må framheves. Det var Erik Nord, tidligere byråsjef i UD, forsker ved Utenrikspolitisk Institutt. Han ble en inspirerende og viktig kunnskapskilde for oss som prøvde å forstå det kompliserte spillet om Palestina. Også Kjell Bygstad, partisekretær i SF, var blant de som var litt eldre enn oss, og som bidro mye i starten

Vi hadde knapt kommet i gang med arbeidsgruppa da vi fikk en kraftig forsterkning. På et møte i Universitetets aula høsten 1969, kom det en hyggelig student opp til meg, presenterte seg og fortalte at han hadde hørt om arbeidsgruppa og lurte på om det var mulig å bli medlem. Det var Finn Sjøe, psykologstudent, snart ferdig psykolog. Finn hadde en arbeidskraft og et engasjement som gikk utenpå de fleste. Snart var vi en sammensveiset og allsidig gjeng som begynte å forberede landsmøte.

I norsk presse ble palestinere framstilt som blodtørstige terrorister. Det var på tide å la nordmenn sjøl møte palestinske ledere. Vi ville invitere en av de palestinske lederne til Norge. Jeg tok kontakt med mine venner i Kairo, Wael og Ali. Gjennom dem ble det avtalt at Monir Shafiq, alias Abu Fadi, skulle komme til Norge i mai 1970. Abu Fadi tilhørte da Yassir Arafats indre krets. Vi leide storsalen i Folkets Hus i

Oslo. Salen var full da Abu Fadi startet sin tale. Han var en stor retoriker. Uten fakter, med rolig stemme, trollbandt han forsamlingen. På de første rekkene i Folkets Hus satt en stor del av araberne som bodde i Oslo. De fryktet for Abu Fadis liv og ville være livvakter. Vi var klar over at det palestinske folket hadde farlige fiender, men var ikke arabernes frykt overdrevet? Det skulle snart vise seg at vi var naive. Fra første stund hadde norsk overvåking, i samarbeid med Israels Mossad, fulgt arbeidet vårt. Mine brev til Wael var blitt åpnet og Wael ble svartelistet. For Wael ble kontakten med oss kostbar. Som ferdig utdannet ingeniør ble han avvist fra alle jobber han søkte. Først etter lengre tid, gjennom kontakter i den politiske ledelsen i Jordan, ble han opplyst om årsaken til at han var overvåket. Han reiste da til Saudi-Arabia for å jobbe.

MØTE MED GERILJAEN

Seinsommeren 1970 fikk vi invitasjon til å delta på en internasjonal solidaritetskonferanse for Palestina i Amman. En liten norsk delegasjon skulle reise. Finn ville dra før konferansen for å bli bedre kjent med frigjøringsbevegelsen. Konferansen kom i gang, og vi fikk holdt vårt innlegg. Men snart ble konferansen avbrutt av det som seinere er kalt Svart September, den jordanske regjeringas angrep på den palestinske geriljaen. Det var dramatiske dager i Amman. Etter hvert ble vi isolert på hotellet. Den væpna konflikten var under opptrapping. Hotellet lå midt i skuddlinja og vi måtte i perioder ligge flatt på gulvet for å unngå kuleregnet. Konferansen ble amputert. Vi ble sendt hjem, enda mer overbevist om at palestinerne møtte få all vår støtte. Under oppholdet i Amman, og på seinere reiser til Beirut, fikk vi nyttig kunnskap om de ulike frigjøringsorganisasjonene. Hvem skulle Palestinakomiteen støtte? Her var Finns vitenskaplige holdning gull verdt. Lange samtaler med folk fra Fatah, PFLP, DFLP og As Saiqa, ble nøyaktig skrevet ned i Finns notatbok. Etterpå kunne vi diskutere hva de hadde sagt og ment. Vi ble utsatt for sjarmoffensiver fra flere. Men vi var snart enige i konklusjonen: Fatah er mest uavhengig av stormaktene og har nærmest

kontakt med folket i leirene. Vi ville opprettholde kontakt med alle, men Fatah ble den organisasjonen vi hadde mest tro på.

EN LANDSOMFATTENDE KOMITE BLE BYGD

Den 29. september 1970 ble det konstituerende møtet for Palestinakomiteen i Norge avholdt. Finn Sjøe ble valgt som leder. Til dette møtet hadde vi innkalt alle kontakter vi hadde omkring i landet. Det var også svenske og danske gjester til det konstituerende møtet. Helt fra starten hadde vi nært samarbeid med dem, særlig svenskene. Komiteens viktigste oppgave nå var å forberede det første landsmøtet, lage en studiesirkel og spre Fritt Palestina. Jeg overtok som leder på det andre landsmøtet og Geir Hem ble valgt til Palkoms tredje leder på landsmøtet høsten 1973.

Vi kan lese om det konstituerende møtet, forslaget til prinsippprogram og paroler i det første nummeret av Fritt Palestina som ble publisert etter møtet. Bladet var på 43 sider. Ingen artikler var signerte. Redaktør var Per Evensen som ledet arbeidet med bladet i flere år. På det konstituerende møtet ble det presisert at studiesirkelen var det viktigste.

Nå startet en intens studievirksomhet i Arbeidsgruppa. Alt arbeid ble gjort på fritida. Når vi nå i ettertid leser de grundige studieheftene, kan vi ikke annet enn å bli imponert. I det første nummeret av Fritt Palestina kan vi lese at det var laget planer for ni studiehefter. De to første var alt skrevet seinhøsten 1970 og handlet om Palestinas historie. Tredje hefte handlet om sionismen og det fjerde hefte hadde staten Israel som tema. Så kom nye hefter på rekke og rad. Det ble ikke bare ni studiehefter. Minst 16 studiehefter ble laget! Hefte nr.12 handlet om Norge og Midtøsten og hefte nr. 16 het «EGYPT». Vi forsto at skulle vi forstå situasjonen i Palestina, måtte vi kunne noe om hele Midtøsten. I tillegg laget vi ekstra studiebreve knyttet til spesielle hendinger.

Dette var Palestinakomiteens «pionerperiode». Mye skjedde, både i komiteen og i diskusjonene om Palestina i media og ellers. Sommeren 1971 arrangerte Palestinakomiteen et Nordisk Palestinaseminar i Beirut. For første gang kunne over 20 personer besøke flyktningleirene og møte palestinske ledere. Flere studieturer ble etter hvert arrangert og deltagerne kom hjem, enda mer innstilt på å drive solidaritetsarbeid.

HVORDAN FORHOLDE OSS TIL STORMAKTENE?

Kinas stadig mer offensive rolle i internasjonal politikk førte til at «maoismen» fikk stor oppslutning i den tredje verden. I nesten alle frigjøringsbevegelser utviklet det seg maoistiske fraksjoner. Også innafor de palestinske organisasjonene, særlig i Al Fatah, fikk maoismen sterk innflytelse. Flere av de palestinske lederne vi

tidlig fikk kontakt med var påvirket av maoismen og preget av en sterk antiimperialistisk holdning som rettet seg mot begge supermaktene, USA og Sovjetunionen. Vi ble begge sterkt påvirket av maoismen og kom tidlig med i arbeidet med å bygge det nye partiet AKP(m-l). Vi prøvde å være like aktive både i Palestinakomiteen

FINN SJØE

Født i 1943 i Hof i Vestfold.

Dokumentarforfatter.

Har en embedseksamen i psykologi og var den første lederen i Palestinakomiteen. Sjøe har også vært redaktør og journalist i Klassekampen, nestleder i AKP (m-l) og leder i Rød Valgallianse. Fra 2000 til 2011 var han høyskolelektor og førstelektor i journalistikk.

og i AKP (m-l), men gradvis måtte vi tone ned arbeidet i Palestinakomiteen. Uenighet om synet på Sovjet sin rolle førte gradvis til splittelse i komiteen. Palestinakomiteen hadde vedtatt parolen: «Kamp mot begge supermakter, USA og Sovjet». Vi var begge kritiske til Sovjetunionens virkelige intensjoner i Midtøsten. I 1973 flyttet jeg til Trondheim og jeg var ikke lenger sentral i Palestinakomiteens arbeid.

Min siste innsats for Palestina i denne pionerperioden, var å skrive boka «Palestinerne, historie og frigjøringskamp» (1973). Arbeidet ble startet høsten 1971 og var en kraftanstrengelse. Hver dag, etter full arbeidsdag som nyutdannet sosialøkonom i SSB, var det en rask middag og så i gang med skriving. Uten hjelp fra PLOs forskningscenter i Beirut

I Jordandalen august 1970 da det brygget opp til Svart September. Finn Sjue ble invitert av Al Fatah til å følge et geriljaangrep mot en israelsk «militær-kibbutz». Her sammen med en ung «Ashbal». Foto: Al Fatah

og av Finn hadde dette vært umulig. Finn skrev et kapittel til boka om sitt besøk «Hos geriljaen». I april 1972 satt jeg på forskningssenteret og gikk gjennom dokumenter og snakket med palestinske forskere.³ Våren 1973 var boka ferdig. Den er seinere kommet i flere opplag.

OVERVÅKET AV MOSSAD OG POT

Dannelsen av Palestinakomiteen ble møtt med raseri i pro-israelske kretser. I VG ble jeg hengt ut som representant for Svart September i Norge. Dette skapte problemer for min arbeidsgiver, Statistisk Sentralbyrå (SSB). Men all ære til Petter Jakob Bjerve, den gangen direktør i SSB som forsvarte min rett til å jobbe i Byrået. Vi ble også begge utsatt for telefonsjikaner. Angrepene på oss aktivister var ikke bare relativt uskyldig hets. Helt fra den første tida hadde Overvåkingspolitiet samarbeidet med israelsk Mossad om å overvåke oss. De visste at vi hadde gode kontakter i frigjøringsbevegelsen. Nå ville Mossad bruke oss til selv å skaffe seg informasjon om PLO. Vi var helt uforberedt på at de kunne bruke slike metoder. På møter i Sverige ble jeg godt kjent med en svensk palestinaak-

tivist, Gunnar Ekberg. Ekberg spilte aktivist. Han var plantet av svensk overvåking for å bli «venn» med oss. Takket være anbefalinger fra oss kunne Ekberg reise til Beirut og få innpass i frigjøringsbevegelsen. Ekberg ble avslørt våren 1973 av Jan Guillou, som også var aktiv i det svenske palestinaarbeidet. Da jeg i 2001 fikk innsyn i mappen min i overvåkingspolitets arkiv, viste deg seg at politiet i årevis hadde skygget meg. Jeg ble telefonavlyttet, forfulgt av politiet til fots, og noen gang også i bil. Noen av politiets rapporter ligner på rapporter de lager om en stor kriminell! De fleste av de 121 dokumentene om meg i overvåkingspolitets arkiv er knyttet til min palestinaaktivitet. Det hører med til historien at staten måtte betale erstatning til både Finn og meg for at vi var blitt ulovlig overvåket.

I dag, 50 år etter det *konstituerende møtet*, er Palestinakomiteen fortsatt like viktig. Hvem kunne tro det den gangen vi satt på møter i Beirut og hørte palestinske ledere seriøst diskutere hvordan de skulle samarbeide med jødene når Palestina var fritt og alle innbyggere hadde de samme politiske rettighetene. ▶

VI MÅTTE SE FARENE PÅ NÆRT HOLD

«Du skal være ordntli!» Mors mantra har fulgt meg, som altså er Finn, resten av livet. Mor og far var slitere av rang der de jobbet for å få gårdsbruket i indre Vestfold til å gå rundt. At de også orket å være lesehester forundrer meg den dag i dag. Jeg husker at faren min på 50-tallet stadig kom hjem med ryggsekken full av bøker lånt på «lokkalet». I politikken hadde de nok mest sans for de som sto til venstre i Arbeiderpartiet. De følte derimot et ektefølt ubehag når den ild-sprutende Ap-sekretæren Håkon Lie dukket opp i avisa eller radioen.

Om jeg ble «ordentlig» kan nok diskuteres. Men jeg er brennsikker på at mor og fars budskap om å ta parti med dem som er aller nederst, brant seg fast i meg.

Dermed var sirkelen sluttet fra oppveksten min til palestinerne – de som befant seg aller nederst i det vestre Midt-

Østen. La meg være åpen og personlig - slik også Peder Martin er. Jeg håper at dette, sammen med historiske fakta, kan gi et bedre innblikk i hva som skjedde den gang for 40-50 år siden. Det tok tid før sirkelen ble sluttet. Altfor lang tid. Ganske overraskende havnet jeg på landsgymnasiet i Bø i Telemark. Det var mor som sto bak dette. Hun ville ikke at «gutten» skulle havne på videregående i Tønsberg der narkotikaen visstnok begynte å gjøre sitt inntog. Jeg nølte med å engasjere meg i organisert politikk. Gikk på studiesirkel og leste om sosialismen i stensilhefter av Torild Skard. Hun hadde nylig blitt ekskludert fra Ap. Følte en viss beundring for Finn Gustavsen, han som ble ekskludert fra Ap i 1961 og som i 1963 ble leder i nye Sosialistisk Folkeparti. Jeg leste mye om jødernes grusomme skjebne i Hitler-Tyskland og mange andre land. Og Vietnamkrigen gjorde mer og mer et sterkt inntrykk. Men når sant skal sies gikk det nok mer tid til å spille til dans på lokalene rundt om i Telemark.

I 1961 begynte jeg noe overraskende som psykologistudent i Oslo. Kompliserte menneskesinn og sosiale forhold tiltrakk meg. Et nært forhold til en jødisk studine førte til stor interesse for jødernes skjebne. Et opphold i 1965 med frivillig arbeidsinnsats i en kibbutz nord i Negevørkenen kunne nok ha gitt ny innsikt. Men det viste seg at kibbutzen da var «invadert» av minst 100 jødiske skoleungdommer fra USA. De dominerte alt. Oppholdet ble en regulær fiasko.

ØYEÅPNER PÅ GOLANHØYDENE

Så satte Israel i verk «Juni-krigen». Den varte i seks dager i september 1967. Gaza, Vestbreden og Golanhøydene ble okkupert. Kjæresten min oppfordret meg til å gjøre en frivillig sivil innsats for Israel. Det kom som et aldri så lite sjokk for meg. Hun var en kunnskapsrik kvinne. Og hun hadde aldri lagt skjul på sin støtte til

staten Israel. Det var en del av livet hennes. Oppfordringen hennes minnet meg om at det var *jeg* som nå måtte gå i meg selv. Hadde jeg levd som en struts med hodet begravd i sand? For å unngå å innse de

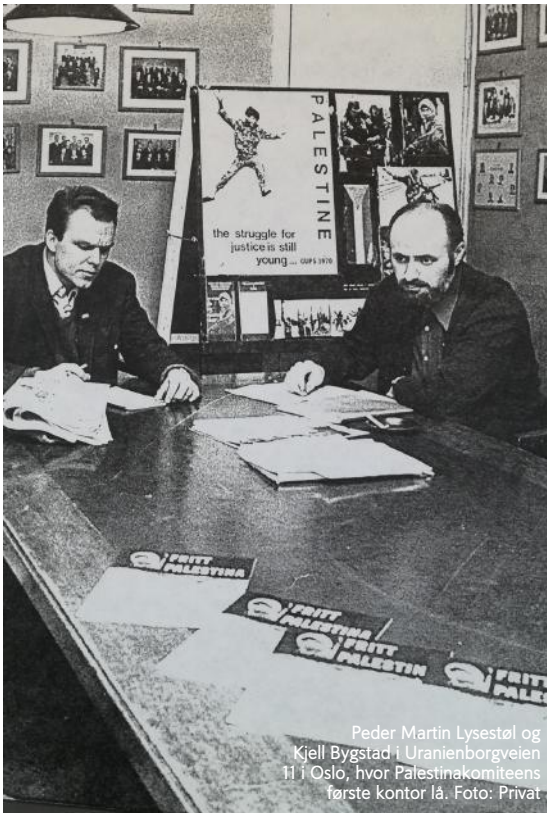
«Kjæresten min
oppfordret meg til å gjøre
en frivillig sivil innsats
for Israel.»

grunnleggende konfliktene som staten Israel var bygd på? Jeg måtte tilbake til Israel for å se og høre med egne øyne og ører.

Sommeren 1968 kom jeg meg sørover. Det ble en uhyre travel reise rundt om i Israel. Ikke et eneste møte eller samtale var avtalt på forhånd. Jeg oppsøkte bevisst personer som for meg var ukjente. På kryss og tvers. Fra nord til sør. Jeg var på jakt etter «folkesjela» – for å bruke en utslitt sjablong. Det viste seg å være fornuftig. Gjennombruddet kom da jeg hang meg på en turistbuss som skulle opp til de syriske, nylig okkuperte Golanhøydene. Bussen var proppfull av eldre amerikanske kvinner, et stort flertall med blåfarget hår. Godt opp mot det høyeste punktet stanset bussen. Alle strømmet vi ut. Stedet var ikke tilfeldig valgt. Her lå rustne, istykkersprengte og sønderskutte lastebiler, mellomstore og store tanks, kanoner av ulike dimensjoner og mange andre slagvåpen i stort omfang. Våpnene og utstyret var syriskproduserte, sovjetproduserte og noe av ukjent opphav

I PLO s hovedkvarter i 1984 i Tunisia etter at PLO ble presset ut av Libanon i 1983. PLOs leder Yasser Arafat i midten, Petter Bauck til venstre og Finn Sjøe til høyre. Foto: PLO

Peder Martin Lysestøl og Kjell Bygstad i Uranienborgveien 11 i Oslo, hvor Palestinakomiteens første kontor lå. Foto: Privat

Oslo 1971: Kjente palestinerne på besøk hos Palestinakomiteen i Norge: Ghassan Kanafani (i midten) og Josef Salegh med det første nummeren av komiteens Fritt Palestina. Finn Sjøe til venstre. Foto: Scanpix

Israel fra helt til skurk

1,7 MILL. FLYKTINGER

1,7 millioner palestiner har blitt utviset fra deres hjemland i Israel og okkupert område. De er nå fordelt på 17 millioner i 12 land i Midtøsten. De er utviset fra deres hjemland i Israel og okkupert område. De er nå fordelt på 17 millioner i 12 land i Midtøsten.

PALESTINA-KOMITEEN I NORGE

Publikasjonen i Norge er en månedlig tidsskrift som gir informasjon om palestinerne i Norge og om deres kamp for rettferdighet og frihet. Det er utgitt av Palestinakomiteen i Norge.

STØTT DET PALESTINSKE FOLKETS NASJONALE FRIGJØRINGSKAMP

RETTFERD FOR DET PALESTINSKE FOLKET

– i alle fall for meg. Her hadde det foregått et voldsomt slag.

Stemningen blant de blåhårede amerikanerne steg fra begeistring til eufori. Den mørkeblonde nordmannen følte et ekstremt ubehag. Hva i helvete gjør jeg her? Et skingrende svar kom umiddelbart fra en av de blåhårede: «*Oh, look, this is exactly what our boys are doing in Vietnam!!*» Så fulgte lange, intense klappsalver. Kvinnens utbrudd traff som et hestespark i mellomgulvet mitt. Hva USA drev med i Vietnam var jo lett å forstå. Men nå måtte jeg innse at Israel drev med den samme brutale krigføringen som USA. Måltrettet, rå okkupasjon. Hadde jeg virkelig ikke forstått dette før nå? På overflaten, jo. Men først nå føltes innsikten brutal og ekte. For meg var dette en avgjørende frigjøring av tanke og følelse. Endelig. Kanskje er det slik den menneskelig psyken fungerer på sitt beste. Veien tilbake til Norge virket kort. Nå var det på høy tid å sette inn kreftene til palestinerne fordel.

BEHOV FOR SERIØS INNSIKT

Peder Martin har allerede nevnt det som ble min inngang til aktivt solidaritetsarbeid i Norge for palestinerne. Et forsiktige kakk på skulderen hans under et solidaritetsmøte for Kirunas streikende arbeidere var nok. Han svarte med et stort smil og åpne armer. Jeg ble ønsket velkommen i den voksende gjengen av unge, hardt arbeidende, dedikerte mennesker. Den dag i dag tør jeg påstå at uten Peder Martins strategiske evner, store kunnskaper og sympatiske væremåte ville det tatt vesentlig lengre tid å skape en slagkraftig og kunnskapsrik komite enn hva som faktisk ble tilfelle.

Det var hektisk aktivitet i Arbeidsgruppa for et fritt Palestina, forløperen til komiteen. Samhold ble skapt. Og ikke minst måtte vi skaffe oss seriøs innsikt i hva den palestinske striden dreide seg om. Her nyttet ikke bare slagord og vilje. Det ville ikke overbevise folk flest dersom de følte at vi var store bare i kjeften.

Vi måtte dukke ned i den palestinske motstandsbevegelsen. Gå bak slagordene deres. Få et innblikk i grunnplanet. Bli kjent med lederne så langt mulig. Finne ut av de mange grupperingene og organisasjonene. Avklare hva de var

enige og uenige om. Finne ut hvor sterke motsetningene mellom dem var. Komme så nær konkret væpnet kamp som mulig og forsvarlig. Forsøke å skille høyroret, symbolsk våpenrasling fra seriøs væpnet strid med livet som innsats.

Var dette altfor ambisiøse mål? For dristige? Det ville i så fall vise seg. Det ble jeg som var så heldig å få gjøre det første dypdykket i den palestinske frigjøringsbevegelsen. Takket være Peder Martins kontakt med Monir Shafiq, alias Abu Fadi, kom han til Norge i mai 1970. Av Abu Fadi fikk vi råd om hvilke palestinere med ulike meninger jeg burde oppsøke i Amman. Så ble vi også invitert til en stor solidaritetskonferanse for Palestina fra 2. til 6. september 1970 i samme by. En liten delegasjon skulle delta. Fri og frank etter endt psykologistudium slo tanken ned i meg; hvorfor kunne jeg ikke bruke noen uker på et «dypdykk» i forkant av konferansen? Så tenkt, så gjort. Jeg skulle være gjest hos Al Fatah, men bevege meg så fritt som mulig på kryss og tvers av andre organisasjoner i PLO.

TRUENDE SVART SEPTEMBER

Allerede fra første dag i Amman begynte konturene av striden som siden ble kalt Svart September å ta form. Den jordanske regjeringshærens blodige angrep på den palestinske geriljaen skulle snart sette preg på alt og alle i hovedstaden på de syv høydene. Da jeg møtte opp på det offisielle hovedkontoret på høyden «Jabel Amman» var velkomsten preget av store smil og klapp på skulderen. Det var betryggende å oppleve at de hadde tid og smil til låns for grønnskollingen fra Norge. Og de politiske samtalerne ble mange.

I dagene som kom skjedde det noe nesten hver time. Her er noen få episoder som kanskje kan illustrere atmosfæren som palestinerne levde i. For meg fungerte de som ekstremt effektiv læring og aha-opplevelser. De bidro sterkt til at jeg forsto langt bedre hva som ble sagt i de mange politiske samtalerne jeg hadde med ulike personer. Disse skal jeg komme tilbake til. Men først noen glimt fra den stadig økende spenningen i hovedstaden.

• Bare noen få meter unna Al Fatahs provisoriske hovedkontor på Jabel Amman gravde et

titalls sivilkleddede fedayees – geriljasoldater - et tilfluktsrom. Det måtte forsterkes. Minst 100 personer, et flertall små barn, skulle få plass. Ledelsen visste hva som skulle komme.

- Nesten overalt hvor jeg gikk i sentrum og mer avsides gater var jordanske soldater på plass. Som «ung og lys utlending» ble jeg av og til sjekket, andre ganger fulgt av jeeper. Ingen kroppsvitasjoner. Men det var lett å merke en spent atmosfære vokse fram, dag for dag.

- Al Fatah-lederne forklarte at det var best at jeg gikk alene i gatene og ikke sammen med noen av dem. De ville bli gjenkjent, og jeg ville bli utsatt for større risiko.

- Etter ei ukes tid begynte et nytt lydbilde å vokse fram i sentrum. I takt med mørket som senket seg steg en lav, men intens motor-
dur blandet med klaprende jernmetall fram. Den stammet fra utkanten av byen – fra nordøst, øst og sørøst. Etter en times tid rundt kl. 22.00 stilnet

den merkelige og ubehagelige duren. Snart ga en av Al Fatah-lederne svar på hva dette var. Dette var den jordanske regjeringas tanks som var stasjonert utenfor tettbebyggelsen. Hver kveld rundt kl. 21.00 beveget de seg et kort stykke inn i gatene. Det ble sagt at så mange som rundt 110 tanks deltok. Der ble de stående til neste morgen for så å trekke seg ut. Utvilsomt en spesiell form for psykologisk krigføring. Noe alvorlig var på gang. Ingen store ord ble brukt. Men de var klare nok.

GERILJAANGREP PÅ NÆRT HOLD

Etter knapt 14 dager kom et overraskende tilbud. Sjefen for internasjonal avdeling i Al Fatah spurte meg om jeg ville være med ut til fronten, se en base, oppleve et geriljaangrep, folkekrigens første skritt. Jeg hadde hørt at Fatah-lederne var svært restriktive med å invitere uinnvidde sivilister inn i kampsonen. Litt overrasket nølte jeg ikke et sekund med å si ja. Og lovet å fortelle om opplevelsene når jeg kom tilbake i Norge. Sjefen understreket: *–Vi vil at mange skal forstå hvorfor folkekrigen i virkeligheten er et humant middel, for virkelig frigjøring.* Allerede dagen etter var vi på vei til en liten

«Vi vil at mange skal forstå hvorfor folkekrigen i virkeligheten er et humant middel, for virkelig frigjøring.»

by nordvest for Amman. «Vi» var en handfull erfarne geriljasoldater, en ung medisinerstudent, Abu Ziad, som ble med som tolk og menneskelig støtte, og nordmannen. Bilen blir kontrollert av palestinere flere ganger, ny bil overtar, nye kontroller finner sted. Til slutt stopper vi et sted med vid utsikt over Jordandalen. Blir sjekket av tre godt voksne geriljasoldater, og blir fortalt at vi nå er i et stort baseområde i Jordandalen. Fedayeen bor i store fjellhuler«prydet» med flere enn 100 bilder av israelske ledere som Golda Meir og Moshe Dayan. I andre huler finnes det mange bilder av ulike krigstyper. «Vi må kjenne hvordan «fuglene» opererer. Så sier den tydelig eldste geriljasoldaten at de vanligvis

ikke slipper utlendinger eller personer utenfor frigjøringsbevegelsen inn i baseområdet. Først da forsto jeg virkelig at den norske solidaritetsgruppa hadde fått stor tillit. Den tilliten forpliktet oss. Klokka fire dro vi nedover fjellsidene i en

ny bil. Inne blant massevis av trær kjørte vi fram til en stor, nedlagt gård. Her var mange fedayees samlet. Etter hvert begynte de mentale forberedelsene til operasjonen. Noen ba, andre småpratet, mange fulgte lyden av ei hes, hissig fløyte og kastet seg inn i en hissig dans. Mental opprustning foregår.

«MILITÆR-KIBBUTZ»

Klokka seks drar bilen avgårde på en grusvei i retning av Jordanelva. Det begynner å bli tussmørkt. Bilen stanser. Med ett kommer to lange rekker av lys til syne på den andre siden av elva, halvannen kilometer borte. Mange hus skimtes såvidt ved den ene husrekka. Her skal angrepet skje. Jeg spør hva det vi ser er. Dette er en «militær-kibbutz», er svaret. To av omlag 25 langs den nye grensa til Jordan og Syria i det okkuperte området som Israel erobret i 1967. Med andre ord, ikke vanlige kibbutzer, men framskutte militære posisjoner like ved Jordanelva - under falsk flagg. Små festninger i ekspansjonens tjeneste.

Ei gruppe på sju palestinere med nordmannen og tolken i midten har begynt å gå fram mot elva. Ammunisjonskassene er tunge, våpnene

lettere. Klokkå åtte er vi framme ved vårt stoppested. 250 meter unna «kibbutzen», israelernes festning på den andre siden av elva. Den andre gruppa på sju har kommet. Den fortsetter og skal over elva for å angripe festningen fra kort hold. Den andre gruppa som jeg er med, skal dekke de sju når de kommer tilbake. Den store bombekasteren, "Douskaen", monteres nede i et lite dalsøkk. Vi venter. Endelig er klokka ti. Da braker det løs på den andre siden av elva. Partene er bare rundt 80 meter fra hverandre. Etter to og en halv time er slaget over. Stillheten er så å si øredøvende. Fatah-laget skal tilbake over elva. «Douskaen» som jeg ligger litt nedenfor, setter i gang. Bombekasteren skal dekke de sju på vei tilbake. Alt ser ut til å gå etter planen.

GASS-AMPULLER

Til nå har de israelske prosjektilene slått ned på betryggende avstand. Så skjer det. En spesiell vislelyd får geriljasoldatene til å skjære grimaser. Tolken forteller at dette er en ny type, effektivt våpen som Israel har skaffet seg. Prosjektilene går i effektiv bue. De slår ned stadig nærmere oss. 150 meter blir raskt redusert til kanskje 90. «Douskaen» fortsetter å drønne. Israelernes prosjektiler faller etter hvert ned i god avstand. Men det støver så mye fra nedslagene. Hvit-grå skyer virvles opp. Tolken ser uroen min. *-Det er gass. Små gass-ampuller i granatene. Farlige først dersom skyene driver med vinden.* Tolken er like urolig som jeg er.

Et nøkternt svar. Etter ti minutter er skyene borte. Snart er de sju tilbake over elva. Ei ny gruppe er på vei mot elva. Alt har gått bra. Vi drar med bilen tilbake. Laglederen foregriper et enkelt spørsmål fra meg; hvorfor denne typen aksjoner når det mer enn ulmer i Amman? *-Vi vil uroe fienden, gjøre israelerne nervøse. Dette er ikke terror om du mener individuell terror. Det hjelper ikke mye om en enkelt toppleder mister livet. Dette er massenes terror. Folkets krig. Det er Israels regjering og stat vi bekjemper. Kong Hussains sabelbrasling mot oss skal vi overleve – selv om vi gjerne ville ha vært den foruten.*

Å lære palestinerne motstandskamp å kjenne på denne jordnære måten hadde en egen verdi – i alle fall for meg.

SOM ET MARATONLØP

Tilbake i Amman neste dag sto nye samtaler og intervjuer i kø. I løpet av de tre ukene utenom studentkonferansen ble det flere enn 30 intervjuer og samtaler. Det var som et maratonløp i rykk og napp. Det er umulig å gi noe annet enn stikkord om dette løpet. Det var møter med toppledere og sentralkomiteemedlemmer i de største organisasjonene i PLO; Al Fatah, PFLP (omtalt som Folkefronten) og DFLP (omtalt som Den demokratiske fronten). Disse hadde etablert seg i Jordan og Amman. Den syriskstøttede fronten As Saiqa var relativt liten og svak, og holdt til primært i Beirut. Først i januar 1971 hadde jeg samtaler med dem. Og det var samtaler med de i Al Fatah som hadde ansvaret for skoleopplæring, for kaderopplæring, for helse og hospital, og treningsleir for jenter og gutter. Samtaler med kinesiske Hsinhuas korrespondenter i Midtøsten. Og mange, mange flere. Skulle jeg nevne noen ytterst få inntrykk i stikkordsform etter dette maratonløpet, må det bli dette:

- *Al Fatah*: Suverent størst. En reell masseorganisasjon. Imponerende allsidig. Flagget sin selvstendighet høyt. Søkte breie allianser. Holdt Sovjet på armlengdes avstand. Stor militær kompetanse. Innad fantes mange motsetninger, både om nasjonale og internasjonale spørsmål. Trass i stor bredde opererte de med en overraskende enhet – i alle fall utad. Beskyldt for å være

«Å lære palestinerne motstandskamp å kjenne på denne jordnære måten hadde en egen verdi – i alle fall for meg.»

høyrevridd av de andre organisasjonene.

- *PFLP (Folkefronten)*: Den nest største, men betydelig mindre enn Fatah. Kritiserte Fatah offentlig. Trekk av Sovjet-vennlighet. Svakt massearbeid? Kritiserte ofte breie allianser. Tendens til «elite-terrorisme», som flykapping.

- *DFLP (Demokratiske fronten)*: Dannet av ei gruppe som ble ekskludert av PFLP. Sterk kritikk av Al Fatah for å være høyreorientert. Sovjet-vennlig. Skarpt mot breie allianser. Ville

skape «ml-parti» innad. Det var den gang. Stikkordene strekker selvsagt ikke til. Noen er kanskje feil. Det som jeg i ettertid tør påstå er at uten Al Fatah ville PLO og den palestinske massebevegelsen neppe sett dagens lys.

GATEINFERNO

Dagene gikk, og den jordanske regjeringas styrker ble mer og mer pågående. Larmende tanks stanset fortsatt i utkanten av byen. Men spredte grupper og lag av jordanske soldater trengte seg flere kvelder fram til hovedgata i sentrum. Kanskje litt naiv hadde jeg gått ned dit da tussmørket gjorde sin ankomst.

Plutselig ble gata fylt av lyden fra hundretalls skarpe skudd. De få av oss som hadde vært dumme nok til å gå ut i byen måtte kaste oss ned. Krype langs en butikk, rulle rundt hjørnet og håpe at dette var et slags fristed. Men kuleregnet fortsatte. En røslig mann med automatgevær kastet seg ned ved siden av meg. Han skjøt salve på salve. Kort stillhet ble avløst av skuddsalver. Infernoet varte kanskje 15 minutter. Så ble tydeligvis styrkene trukket tilbake. Først da så jeg at mannen som hadde reddet meg og sikkert flere langs hovedgata var en av Al Fatahs mer kjente ledere. Det er nesten pinlig, men den dag i dag klarer jeg ikke å komme på navnet hans. Følelsen av akutt fare lamslo sikkert noe av evnen til å huske. Men av og til takker jeg ham fortsatt i mitt stille sinn.

Neste kveld begynte jordanske tanks å fyre løs mot Al Fatahs offisielle hovedkontor på Jabal Amman. Dermed ble tilfluktsrommet like ved, også et mål. Granater slo i første runde ned i «trygg» avstand. Flere enn 100 barn, mange mødre og noen menn inkludert meg, fylte snart rommet. I to, kanskje tre timer fortsatte bombardementet. Men ingen granater traff, selv om noen åpenbart slo ned svært nære. Var dette «bare» en tidlig advarsel? Stillheten som fulgte var befriende. Neppe noen over sju år sov den natta.

Snart var den store internasjonale solidaritetskonferansen for Palestina i gang. Konferansesalen var proppfull av unge mennesker fra nesten alle verdens hjørner. Her var mye solidaritet å høre. Det var også mye uenighet å spore.

«Vi følte oss ubehagelig privilegerte da vi satt på flyet med kurs for fredelige Norge.»

Et par-tre sko ble kastet under et innlegg som noen ikke kunne fordra. Det var ikke verre. Den norske gruppa besto av Peder Martin, to andre medlemmer i Arbeidsgruppa og meg. Jeg ble pålagt å holde vårt innlegg. Hvem som helst av oss kunne holdt det. Det var ikke uten brodd. Vi tillot oss å kritisere Sovjet for mangel på virkelig støtte til palestinerne. Det føyk ingen sko gjennom salen da, men en viss uro og støy skapte innlegget. Etterpå fikk vi klapp på skulderen av Al Fatah-ledere. Vi kunne si det som de ville ha problemer med å si høyt i et åpent forum. Dessverre måtte konferansen avbrytes etter noen få dager. Den jordanske regjeringshæren ble altfor nærgående.

Vi ble oppfordret til å dra hjem. Situasjonen begynte å bli farlig i hele Amman. Vi følte oss ubehagelig privilegerte da vi satt på flyet med kurs for fredelige Norge. Det var en trøst at vi skulle hjem for å stifte Palestinakomiteen i Norge.

Å OVERLEVE

Var det risikoen verdt å utsette seg for så mange farefulle og akutte situasjoner? Spørsmålet har dukket opp mang en gang. Og svaret har hver gang blitt det samme. Jeg følte meg absolutt ikke som en «helt». Snarere tvert om. Det jeg opplevde i august og september 1970 var noe dypt alvorlig som det ikke var mulig å flykte fra. Det dreide seg ikke så mye om den unge nordmannen. Det handlet om mørke varsler; at palestinerne som individer og som folk sto i fare for å bli rettsløse, for å bli utryddet som folk. Intet mindre. Å se og føle på nært hold de farene som palestinerne sto overfor var en dypt alvorlig leksjon. Å oppleve hvor brutal den palestinske virkeligheten var ga en innsikt som i alle fall jeg ikke hadde klart å hente fram fra dokumenter. Denne innsikten var vi forpliktet til å bringe videre i Norge.

Å stifte Palestinakomiteen i Norge var neste skritt. Et lite skritt, men akk så viktig. For palestinerne dreide det seg om å overleve. Internasjonal støtte var et viktig bidrag til overlevelsen. Slik er det også i dag. Så til de grader.

FOTNOTER:

1. Kibbutznik brukes som benevnelse på et medlem av en kibbutz.
2. Også kjent som Seksdagerskrigen.
3. Forskningscenteret med et stort historisk arkiv, mye forskningsarbeid og

SOLIDARITETEN ER SOM EN BØLGE

Marthe Valle mener kampen er viktigere enn noen gang.

TEKST: MARTHE VALLE FOTO: PRIVAT

Først og fremst; gratulerer så masse til Palestinakomiteen med 50-års jubileum!

Jeg er så takknemlig for at jeg har vokst opp og bor i et land med så sterke solidariske tradisjoner, og for at Palestinakomiteen utrettelig står på i sitt arbeid for frihet og rettferdighet. Det å bo i Norge og være engasjert i solidaritetsarbeid, er for meg en kontinuerlig mental prosess som krever påfyll og oppmerksomhet. Fordi perspektiv er ferskvare, og fordi det er lett å glemme i en travel hverdag hva det engasjementet egentlig handler om.

Da jeg reiste til Palestina for første gang i 2007, visste jeg at noe var endret i meg for bestandig, noe som ikke kunne reverseres.

Jeg var så heldig å få reise de første gangene

med Venke Aarethun og Anna Mørseth, to sterke, kunnskapsrike og kloke kvinner som har jobbet med solidaritetsarbeid i Palestina i flere tiår.

Deres refleksjoner og kunnskap hjalp meg til å hele tiden sortere det jeg så og opplevde, og ikke minst sette det i et større perspektiv.

Helt fra den første reisen og alle reiser som har kommet etter det, så har det slått meg hva det er som virkelig gjør inntrykk i møte med Palestina. Først og fremst er det menneskene, som med sin hjertelighet og gjestfrihet alltid har fått meg til å føle meg velkommen og hjemme. Maten, landskapet, kulturen, poesien og musikken har gjort inntrykk og tatt plass i hjertet, og jeg har fått venner som jeg sikkert vil ha resten av livet.

Så er det uretten. Ydmykelsen. Trakasseringen.

Mur og soldater, våpen og sjekkpunkter. Men verst av alt, følelsen av at palestinerne blir fratatt sin menneskelighet av israelerne som kontrollerer og bestemmer. At deres liv og frihet er mindre verdt, og at alt i deres liv skjer på nåde. Det er nesten ikke til å fatte at livet kan leves under sånne forhold. At man i år etter år, generasjon etter generasjon, kan bevare både identitet og motstand når man hele tiden blir forsøkt fratatt sin verdighet.

TOSTATSLØSNING

Det er få palestinere som fortsatt tror på en tostatsløsning. Som den palestinske skribenten Yasmine Al-Khoudary sier: «Spør hvilken som helst palestiner i kvelende Gaza, etter 12 år med israelsk blokade, hva han eller hun tenker om tostatsløsningen. Vedkommende vil sannsynligvis ikke orke å svare. Folk er lei av å snakke, de er lei av å gjenta det grunnleggende kravet om å få en ende på okkupasjonen.»

I disse tider er det ikke alltid like lett å holde motet oppe, veldig mye har gått i feil retning for Palestina de siste årene, og det kan synes håpløst med for eksempel USAs renvasking av israelsk okkupasjon og den enorme fremveksten av bosettinger på palestinsk land.

I bosettingsbevegelsens ideologi er det en kjent profeti at det jødiske folket skal bosette seg på alle høyder i Judea og Samaria, for å så få oppleve den messianske tidsalder, og det er vanskelig å ikke tro på at det er nettopp dette som skjer i praksis, med et samtidig ran av palestinsk jord, land og vann.

Nå er det også en tydelig splittelse innad i Israel, der den overstyrende følelsen er frykt, både på høyre- og venstresiden, frykt for hva som vil skje hvis de blir værende i de okkuperte områdene og frykt for hva som vil skje hvis de forlater. Situasjonen synes mer fastlåst og håpløs enn noensinne, og ekkoet fra tidligere fredsavtaler virker hule og tomme.

Det handler om land, infrastruktur, ressurser og grenser, grenser som hele tiden flyttes.

Verdenssamfunnets stadige «fordømmelser»

av bombingene av Gaza og kolonisering av okkupert land, gjør lite eller ingen nytte.

KAMPEN ER VIKTIGERE ENN NOEN GANG

Det betyr at kampen er viktigere enn noen gang, og vi må bruke de virkemidlene vi har.

Bruk av sosiale medier for å fremme palestinerne sak nytter, nyere forskning viser at både Facebook, YouTube og Twitter er gode kanaler for å spre informasjon om Israels overgrep og okkupasjon, og at solidariteten med Palestina øker som følge av dette.

Ikke minst er det viktig fordi palestinerne selv kan dokumentere og fortelle om sin egen virkelighet.

Ulike kampanjer som spres i sosiale medier nytter også, og har økt i omfang de siste årene.

Sosiale medier har gjort det lettere å nå mange, og gjør det også lettere for offentlige personer å spre solidaritetsbudskap

som kan ha stor påvirkningskraft.

Det gjør det også lettere å påvirke mennesker direkte, og til å skape engasjement rundt boikott. BDS-bevegelsen vokser, og det nytter.

Også tror jeg det aller viktigste vi gjør er det som Saeb Erekat sa til oss da vi møtte han i Jeriko i 2008; «reis hjem og fortell om det dere ser».

SOLIDARITET

Solidariteten og engasjementet er som en bølge, og det er opp til meg hvor sterkt jeg lar den slå inn. Ved å jevnlig minne meg selv på hvorfor solidariteten er så viktig, ved å jevnlig erindre hvordan det har føltes å være vitne til den grusomme okkupasjonen, og at dette lever palestinerne med hver eneste dag. For bølgen kan ha stor kraft hvis den er sterk nok, det har historien lært oss.

MARTHE VALLE

- Født 1982 i Harstad
- Sanger, låtskriver og sykepleier
- Vant Spellemannprisen 2005
- Aktivt og humanist

Libanon, 1976.

*70-tallet var engasjement,
anti-imperialistisk bevissthet
og diskusjoner, skriver
Rolv Rynning Hanssen,
som har vært Palestina-
aktivist siden 1971.*

TEKST: ROLV RYNNING HANSSEN

**TILBAKE TIL
70-TALLET**

Palestinakomiteen ble stifta i 1970 etter at ei arbeidsgruppe hadde jobba med plattform og politisk skoloring omkring palestinaspørsmålet et lite år. Jeg ble aktiv i komiteen i 1971. Da hadde jeg nettopp flyttet til Trondheim og det var et stort anti-imperialistisk miljø der, ei gavepakke for en som hadde følt seg rimelig alene som antiimperialist på landsbygda.

Frigjøringskrigen i Vietnam pågikk for fullt. Det var utrolig mange involvert i støttearbeid for FNL (Front national de liberté, den fremste opprørsbevegelse i Vietnam under Vietnamkrigen, red. anm.) og aktiviteten var stor. Men jeg valgte den mindre gruppa Palestinakomiteen fordi jeg helt siden Seksdagerskrigen i 1967 hadde lest meg opp på palestinaspørsmålet. Nå var anledningen kommet til å gjøre noe sammen med andre.

I ettertid er jeg full av beundring for de som la grunnlaget for Palestinakomiteen. Det var i hovedsak ml-ere med Finn Sjøe, Tron Øgrim og Peder Martin Lysestøl som leda an. Men når en i ettertid så hva som ble produsert av politikk og studiemateriell, er det veldig imponerende. Palestinaspørsmålet er ikke enkelt, særlig fordi mange den dag i dag systematisk og med vilje sauser sammen spørsmålet om jødene, anti-semittisme og sionisme.

FÅ ALLIERTE

For snart 50 år siden var sympatien i opinionen uten tvil på Israels side. Bakgrunnen var en sympati og på mange måter dårlig samvittighet for drapene på millioner av jøder under den annen verdenskrig. Samtidig var det statsbærende partiet, Arbeiderpartiet, ekstremt israelevennlig under ledelse av den mektige sekretæren Haakon Lie.

Vebjørn Selbekk, sjefsredaktør i Dagen, skrev i sin bok følgende: «På sentralstyremøtet i Arbeiderpartiet 13. februar 1956 fikk Lie gjennomslag for å starte en opinionskampanje for Israel. Den skulle innledes ved at pressefolk fra arbeiderpressen og fagforeningsledere drog ned til den jødiske staten på en delegasjonsreise. Ved

hjemkomsten skulle deltagerne formidle sine inntrykk gjennom artikler og foredrag. Slik skulle det norske folk vekkes til aksjon for landet man nå fryktet var truet av undergang.

....Men det var Arbeiderpartiets partikontor under ledelse av Haakon Lie som styrte det hele. Til partikontoret kunne delegasjonsmedlemmene henvende seg for å låne informasjonsmaterieell. Arbeidernes pressekontor i Oslo fungerte som en slags utklippsentral. Der ble all presseomtale av aksjonen arkivert.»

Dette ble opphavet til kampanjen *La Israel Leve*. Flere av de som ble medlemmer i Palestinakomiteen hadde vært på kibbutzreiser til Israel for å se sosialisme i praksis. Men de reagerte på sosialismen som systematisk diskriminerte arabere, og begynte å lese mer enn partidokumenter.

Israels ambassade var også aktiv, med utlån av filmer og annet materiell som ble brukt på åpne møter og ikke minst partimøter. Av en eller annen grunn ble også det mørkeste av det mørke i den norske kristenbevegelsen inkludert og aktiv i den pro-israelske kampanjen. Med Arbeiderpartiet sitt klamme

grep om norsk fagbevegelse, ble den også involvert i kampanjen.

Så det var en mektig motstander vi sto overfor. Vi palestinaaktivister hadde få eller ingen allierte i mediene, partiapparatene eller det offentlige. Vår linje var fra starten av å stole på munn-til-munn-metoden. Snakke med folk, overbevise en etter en, ta opp spørsmålet i alle sammenhenger, for eksempel i fagforeningsmøter - for å bli nedstemt, men også få argumentert og vekke interesse.

Samtidig var 70-tallet ei fantastisk tid. Det var engasjement, og det var anti-imperialistisk bevissthet og diskusjoner. Vi var alle oppglødd over av at USA ble beseiret i Vietnam, og trudde at noe av det samme kunne skje i Palestina. Men forholdene lå ikke til rette for en militær løsning, og Israel var for viktig for USA til å gi slipp på herredømmet. Så diplomati ble retningen, både for palestinerne og for Palestinakomiteen.

Jeg husker godt diskusjonene om hva komi- ▷

«For snart 50 år siden var sympatien i opinionen uten tvil på Israels side.»

teen skulle være. Skulle vi være en humanitær bistandsorganisasjon, eller det vi ble; en solidaritetsorganisasjon? Og hva skulle være målet vårt? I denne diskusjonsglade tida ble det etter hvert klart at hovedmålet var å endre den norske regjeringa og opinionen i Norge. Andre organisasjoner jobbet mer med humanitær virksomhet og fikk også med seg en del fagforbund på dette.

KLAR LINJE MOT TERROR

Glansbildet av palestinerne og deres motstand falt tidlig. De var ikke enhetlig, de var ikke plattformfrie idealistiske krigere. Vi så og opplevde motsetningene mellom de ulike organisasjonene i palestineres rekke. I ettertid er jeg overrasket over hvor godt vi taklet de politiske utfordringene. Mye kommer nok av det gode studiematerialet som ble utarbeidet ved oppstarten av komiteen. Det var analysen av de reaksjonære arabiske statene, det var analysen av den militære motstandskampen og analysen av kampen mellom USA og Sovjet i Midtøsten.

Vi hadde hele tida hatt ei klar linje mot terror. Vi fordømte umiddelbart Svart Septembers gissel-

taking under OL i 1972, men samtidig fikk vi også forklart en del om bakgrunnen og palestineres desperate situasjon. Svart September oppkalte gisselaksjonen etter palestinske landsbyer som var blitt utslettet av den sionistiske terrorgruppa Haganah i 1948. Vi tok sterk avstand fra aksjonen mot israelske idrettsutøvere i München i 1972, samtidig som vi påpekte at Haganahs sentrale medlemmer var Yitzhak Rabin og Ariel Sharon, to seinere statsministere. I Trondheim hadde vi medlemsmøter hvor vi diskuterte og skolerte oss på terrorisme. Vi tok prinsipiell avstand fra terror. Bare en mobilisering av hele befolkningen kunne skape en bedre situasjon for palestinerne, ikke en gruppe selvutnevnte «helter».

Selv om aksjonen medførte en massiv fordømmelse av palestinerne generelt i norske media, førte det også til at flere ble interessert i Palestina-spørsmålet og begynte å søke mer kunnskap.

LILLEHAMMER-DRAPET

Palestinakomiteen vokste. Vi var en ganske uorganisert organisasjon. Vi hadde en ledelse,

landsstyre og lokalkomiteer, men ikke noe oversikt over medlemmer og kontingentinnkreving var lite systematisk. Folk kom og gikk, og det var en konkurranse – vennskapelig sådan – med Solidaritetskomiteen for Vietnam. Det var lettere å støtte FNL, de var på offensiven og USAs terrorbombing av hele landet skapte en sterk opinion til fordel for FNL. Palestina-spørsmålet hadde så mye vanskelig knyttet til seg. Men vi hadde en ganske stor kjerne som jobba med Palestina. Det var bevegelse i opinionen, dog en langsom endring. Media og de politiske partiene var pro-Israel.

Vi fikk også hjelp av Israel. I 1973 slo israelsk etterretning til i Norge og drepte Ahmed Bouchiki på Lillehammer. Den israelske

ambassaden var involvert, noe som medførte at regjeringa – ledet av Kristelig Folkeparti – måtte utvise den israelske attacheen. Alle de fem som ble arrestert av norsk politi og senere dømt for medvirkning til drap, fikk lave straffer. Straffeutmålingen lå under det nivået aktor mente burde være minimumsnivå. Senere ble de i tillegg benådet.

FLYKAPRINGEN I 1976

En holdning vi så på denne tida, var at alle fra Midtøsten var terrorister. Og det boblet fram antisemittiske tendenser. Det var ikke noe internett på den tida, slik at det var langt mildere enn det man ville ha sett i dag. Vi i Palestinakomiteen påpekte all antisemittisme vi så i lokalpressa og forsøkte å få inn svarinnlegg som forklarer forskjellen mellom jødedom og sionisme. Vi skolerte medlemmer inngående på spørsmålet, og jeg trur det var svært viktig for at vi som organisasjon greide oss gjennom terrordiskusjonene.

For det skulle komme mer. I 1976 sto PFLP (People's Front for the Liberation of Palestine/Folkefronten for Palestinas frigjøring, red. ann.) bak ei dramatisk flykapring hvor et fly på vei fra Israel til Europa ble kapret, og som etter mellomlandinger endte i Uganda på Entebbe-flyplassen. Her utspilte det seg en ukeslang

fastlåst situasjon med forhandlinger mellom kaprerne og myndighetene. Det ga Israel tid til å forberede og gjennomføre et raid mot flyplassen og frigi de fleste gislene samt å ødelegge en stor del av Ugandas kampfly da man mente at Uganda viste for mye sympati med palestinerne. Yonatan Netanyahu, den senere statsminister Benjamin Netanyahus bror, var leder for operasjonen, og den eneste israeleren som offisielt ble bekreftet omkommet. Han ble framstilt som en slags superhelt etterpå.

Og selvsagt var dette grunnlaget for å lage en actionfilm: *Seieren i Entebbe*. En ren pro-sionistisk propagandafilm. Filmen hadde verdenspremiere i Norge, og også vi i Trondheim demon-

strerte mot filmen. Demonstrasjonene blokkerte Sentrum Kino og varte i mange dager. Når politiet fikk ryddet vei, var det kun noen få som så filmen, for det meste kjente pro-sionister. Ifølge politiet var vi 1500 som var i demonstrasjonen på det meste, og politiet bruker ikke å overdrive antall i demonstrasjoner.

På grunn av lavt besøkstall ble den flyttet fra hovedkinoen til Rosendal kino, kjent for spagetti-westerns og så videre. Også der demonstrerte vi, og en dag lukket vi kinoen med en lenke som vi rett nok glemte å låse i kaoset. Demonstrasjonene førte til et oppsving i aktiviteter og medlemstall for Palestinakomiteen og diskusjoner om Israel, men også om yringsfriheten.

MED KASSETTSPILLER PÅ STAND

Som alt solidaritetsarbeid ga også Palestina-arbeidet uttelling i form av kulturelt engasjement. Det var rett og slett morsomt å se at ideen med å lage ei solidaritetsplate for Palestina manifesterte seg. I 1975 kom plata *Palestina* ut med bare lokale trønderartister. Vi var tidlig ute med Vømmøl, og Knutsen og Ludvigsen sang under pseudonymet Jerikos Murerlaug. Og mange flere. Plata er aktuell den dag i dag, og anbefales. Den kan strømmes på nett, og Palestinakomiteen har den på CD.

Vi begynte å bli proffe, hadde med kassettpiller ▷

«Som alt solidaritetsarbeid ga også Palestina-arbeidet uttelling i form av kulturelt engasjement.»

på stand hvor vi spilte en kopi fra plata – noe som ga mye oppmerksomhet.

Jeg var leder for Palestinakomiteen i flere omganger og satt i landsstyret. Landsstyremøtene var høydepunkt. Der møtte vi mange vel skolerte innledere og fikk diskutert mye organisering. Vi var nok mer en bevegelse enn en organisasjon. På en måte var nok vi i Trondheim de best organiserte med et system på ting. Det så vi i 1976, da vi begynte å sende helse-team til PLO. Det var viktig å få inn penger til virksomheten, og vi organiserte innsamling over hele byen. Jeg ble sittende som organisator for dette i Trondheim og fikk mer enn femti innsamlere ut i byen med bøsser for å samle penger. Trur faktisk at det var Palestinakomiteen i Trondheim som samla inn mest penger, men husken er dårlig, så det kan være skryt.

Før dette hadde jeg - fordi jeg klaget på dårlig organisering - fått ansvar for medlemssystemet og medlemsbladet for Palestinakomiteen. Medlemsbladet var veldig viktig. Det var limet som bandt organisasjonen sammen, og et bevis på at du var med i fellesskapet. Jeg ser på de første medlemsbladene jeg laga, i A6-format for å få de til å passe med giroene vi skrev ut. Det var ikke rare greiene, men mye bedre enn sporadiske stensilerte nyhetsbrev.

Og jeg gikk løs på medlemsarkivet. Jeg greide å spore ca. 300 som hadde gitt penger til Palestinakomiteen som en slags medlemskontingent. Dette var lenge før dataens inntog, så medlemsarkivet var små plastikkrammer med spritstensiler. En for hvert medlem og påskrevet medlemsperiode for hånd. Ettersom utsendingene ble større, ble det brukt mer og mer sprit for å få navnene på bladet og giroene, en kunne være smått beruset etter å ha laget alle disse spritstensilene.

Etter å blitt bedt om å skrive denne artikkelen har jeg telt opp, og jeg har laget i alt 102 medlemsblad og sendt dem ut. Ikke alt er så primitivt som i 70-åra, data er kommet til og sprit og skrivemaskin samt letraset er forsvunnet fra produksjonen.

«Medlemsbladet var veldig viktig. Det var limet som bandt organisasjonen sammen, og et bevis på at du var med i fellesskapet.»

Men uansett – medlemstallet er viktig for en organisasjon som Palestinakomiteen. Vi må passe på medlemmene våre. Jeg holdt på med dette i ca. 40 år, og jeg føler at jeg kjente 90 prosent av medlemmene gjennom brevveksling og kommunikasjon på telefon og e-post etter hvert. Det ble vanskelig å si nei når jeg ringte og spurte om medlemskontingenten. Samtidig

forsøkte jeg å få lokal-komiteene til å ta ringe- og oppfølgingsjobben. Vi er nå en organisasjon med en god del medlemmer, men ikke alle er aktive slik som

det mer eller mindre var på 70-tallet. Derfor treffer vi ikke alle fysisk, så lokal aktivitet må til for å holde driften av organisasjonen oppe.

Vel, dette var litt mimring, men en givende tid å tenke tilbake på. Et godt politisk utgangspunkt gjorde at vi hele tida var innafor og aktuelle. Vi falt ikke i alle de mange, mulige fallgruvene.

ROLV RYNNING HANSEN

- Kommer fra Flisa i Solør
- Født i 1952
- Ansatt i Fagforbundet som internasjonal rådgiver
- Tidligere lokalagsleder og landsstyrerepresentant
- Var medlemsansvarlig og redaktør for *Fritt Palestina* i en årrekke

Rashedieh, Libanon.
Foto: Synne Dahl

BLI SOLIDARITETSARBEIDER

Har du solidaritet med det palestinske folket? Vil du bli kjent med mennesker i Midtøsten og lære om deres kultur? Palestinakomiteen ser nå etter nye solidaritetsarbeidere til våre samarbeidsprosjekter i Palestina og Libanon.

RASHEDIEH, LIBANON

Solidaritetsarbeiderne bor og jobber i tette relasjoner med de palestinske flyktningene i flyktningleiren Rashedieh, sør i Libanon. En sentral del av solidaritetsarbeidet er å undervise i engelsk. I tillegg jobber solidaritetsarbeiderne med ulike aktiviteter for barn og unge. Oppholdet varer i tre måneder, og søker bør ha fylt 21 år. Solidaritetsarbeidet er ikke lønnet, men Palestinakomiteen dekker reise- og boutgifter.

For mer informasjon og søknadsskjema, ta kontakt med prosjektkoordinator Elisabet Sausjord på rashedieh@palestinakomiteen.no

JAYYOUS, VESTBREDDEN

Solidaritetsarbeidet i Jayyous går ut på å høste oliven og utføre annet landsbruksarbeid. Oppholdets lengde er på seks uker, og vi sender team med inntil fire personer. Du får ikke lønn for å være solidaritetsarbeider, men vi dekker reisen og et todagers opphold i Jerusalem med guidet tur. Du bor under enkle forhold og får mat på stedet. Solidaritetsarbeideren skal donere 800 kr i uken til vår samarbeidspartner i Palestina, Land Defence Committee.

For mer informasjon og søknadsskjema, ta kontakt med prosjektkoordinator Hege Gotteberg Eide på jayyous@palestinakomiteen.no

palestinakomiteen.no/solidaritetsarbeid

REISE I BARNDOMMENS BIBELHISTORIE

*Et besøk i landet der alle forteljingane var henta frå.
Korleis ville det bli, med all den uroa som har vore
der før og etter siste verdskrigen?*

TEKST: TORILL HEILEVANG, PENSJONERT LÆRAR. FOTO: KIRSTI NÆSS

Eg har vore på reise til Israel og Palestina. På flyet til Tel Aviv vandra tankane frå bestemorstrikk til skulealderen i ei bygd på Vestlandet. Klasselærer/kyrkjetenar i barneskolen la stor vekt på bibelhistoria. Desse små, inderlege forteljingane frå Jesu liv var viktige munnleg framlegg frå oss barna. Dei, om ikkje anna, måtte vi kunne. Bibelkunnskap vart slik formidla til oss på ein barnleg og triveleg måte. Inntrykket var at Jesus, barnas Gud var mild og rettferdig, men samstundes bestemt og kompromisslaus. Han tok dei svakaste sitt parti. Det likte vi. Barn har som regel ein utprega rettferdssans. Det å kjenne til hendingar frå bibelhistoria, og ikkje minst gjenkjenne dei i kunsten og litteraturen har vore ein stor fordel for meg seinare i livet. No skulle eg besøke landet der alle forteljingane var henta frå. Korleis ville det bli, med all den uroa som har vore der før og etter siste verdskrigen?

SOLDATAR OVERALT

På flyplassen i Tel Aviv blei vi passkontrollert av ein ung, hyggjeleg mann som ønskte oss eit godt opphald i *Israel*. Restaurater i Aust-Jerusalem i området der vi budde var hyggjelege og gjestfrie. I gamlebyen vandra vi i historiske minne frå forteljingar frå barndommen. Då vi sette oss for å ete lunsj på Basti restaurant og kafe i Gamlebyen, kom vi tett på tre israelske soldatar med tunge våpen over skuldra, tvers over gata. Var dei der for å passe på dei mange ortodokse og ultraortodokse jødane som vandra sjølvikkert gjennom gatene, eller var dei berre til skrekk og advarsel? Eitt av inntrykka eg sat igjen med etter opphaldet i landet var at det var soldatar over alt; små grupper på to-tre skarpskodde unge menn og kvinner ved kontrollpunkt som skulle godkjenne den vidare ferda vår. Det ga oss ei aning om korleis

Møte med barndommens «gudeland». Her ved veggmosaikk i Gravkyrkja i Jerusalem.

dagleglivet var for dei som har gjeremåla sine på begge sider av kontrollpunkta. Små og større busettingsgrupper var det overalt der vi ferdast; i Jerusalem, Ramallah, Hebron og Betlehem, venteleg palestinske område.

Møtet vårt med ein representant for *Breaking the Silence* i Hebron gjorde inntrykk. Han fortalte om ein israelsk terrorist, Baruch Goldstein, og hans gjerningar i Abraham-moskeen i Hebron i 1994, noko som førde til at marknadsgata Shuhada street vart lagt aude; fargerike og travle butikkar på gateplan vart stengde og nedlagde, livsgrunnlaget for mange palestinarar, likeins husvære over butikkane. Då vi kom inn i den nye marknadsgata, berre for palestinarar, fekk vi eit inntrykk av korleis det truleg hadde vor ein gong i Shuhada street; frodig, fargerikt, folksomt og med stor energi. Litt lenger inn i gata gjekk vi under eit nett som var spent over gateplanet. Her kasta settlarar med husvære i andre etasje all slags søppel ned på gata. Nettet var betalt av ein internasjonal organi-

sjasjon og var sett opp for å hindre at søppellet hamna i hovudet på gatefolket, i dette høve hovudsakelig palestinarar. Av alle representantar frå ulike organisasjonar vi møtte og fekk orientering frå, var Ido frå *Breaking the Silence* og Amit frå menneskerettsorganisasjonen *B'Tselem*, som vi traff i beduinlandsbyen Khan al-Ahmar aust for Jerusalem, dei som gjorde størst inntrykk, truleg fordi dei var israelarar som veit om den uretten og trakasseringa palestinarar har vore utsett for, og som fortel omverda om dette.

Djupt inntrykk gjorde også besøket i Anaba. Her gjekk vi, saman med guiden Ihab, på tuftene til det som ein gong var ein livskraftig palestinsk landsby, utsletta av Israel i 1948. Israelske ungdommar køyrde motocross rundt i landskapet. Desse ungdommane, sa guiden, veit nok ingenting om kva dei køyrer over. Israelske barn og ungdommar lærer ingenting om korleis leiarane deira har tileigna seg større og større område av landet.

MANGE OG STERKE INNTRYKK

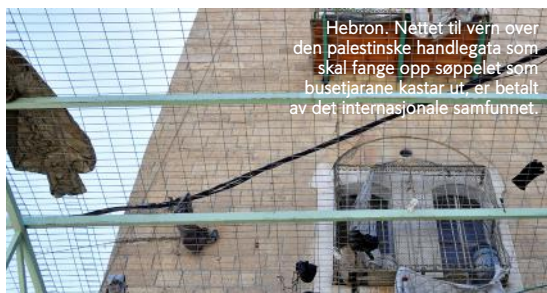
I Aida flyktningleir i Betlehem møtte vi ekteparet Ahmed og Islam, sistnemnde leiar for *Noor Women's Empowerment Group*, ei gruppe kvinner med funksjonshemma barn. Islam fortalte oss om

Ido frå *Breaking the Silence* tar oss gjennom Shedadagata i Hebron. Gata blei stengt for palestinarane etter at den israelske terroristen Goldstein drap 29 menneske i Abraham-moskeen i 1994.

Isalem fortel om arbeidet til kvinnegruppa Noor Empowerment Group i flyktningleiren Aida-Utanfor Betlehem. Mannen Fennar Ahmed serverer kaffi.

Hebron. Nettet til vjern over den palestinske handlegata som skal fange opp søppelet som busefjarane kastar ut, er betalt av det internasjonale samfunnet.

I beduinleiren Khan al-Ahmar møtte vi landsbyens talsmann Eid Abu Khamis (til venstre) og israelske Amit frå B'Tselem. Landsbybebuarane kjempar mot tvangsflytting.

arbeidet til gruppa, og korleis dei skaffa pengar til aktivitetar som kjem barna til gode gjennom dagtilbod og helsehjelp. Eit imponerende arbeid på ein trongbudd plass under nøysame vilkår.

Mykje meir kunne ha vore nemnt frå reisa til barndommens «gudeland». Inntrykka var mange og sterke, men alt kan ikkje komme med i eit lite skriv. På flyet heim igjen reflekterte eg over stoda: Kvifor skal palestinarane lide for Europas dårlege samvit overfor jødane? Eg vart fødd fem år etter krigen, og i skulemiljøet og elles i bygda var det merkbar stor sympati med jødane: Det forferdelege og ufattelege dei var blitt utsett for under krigen skapte varme og omhyllande tankar for dette folket. Anne Franks dagbok vart lest «i filler» av oss ungane. Jødane som folk kan på ingen måte stå til rettes for det som har skjedd/skjer i Israel/

OPPLEV, LÆR OG FORSTÅ!

Opplev situasjonen på Vestbredden, og se og hør hvordan okkupasjonen og bosettingspolitikken påvirker den palestinske befolkningen. Møt vanlige folk, og spesielt dem som rammes mest, samt palestinske og israelske organisasjoner som arbeider for en rettferdig og fredelig løsning på konflikten. Turen kombinerer historiske og religiøse severdigheter med innsyn i dagliglivet på den okkuperte Vestbredden og den folkerettslige situasjonen.

14. – 22. MARS, PRIS CA. KR 17 500,-*

Vi bor i Jerusalem og drar på dagsturer til bl.a. Ramallah, Hebron, Dødehavet og Jeriko, Betlehem og flyktningleiren Aida samt Israel. Kirsti Næss er turlleder. Hun har jobbet to år for Kirkens Nødhjelp i Palestina og to år for FN med palestinske flyktninger i Syria og Jordan.

- For mer detaljert program og påmelding kontakt Kirsti på studietur@palestinakomiteen.no eller tlf 95 24 95 30

*Prisen inkluderer fly til og fra Gardermoen, all transport i området, overnatting, frokost, lunsj eller middag, samt norsk turlleder og lokale guider. De fra 16 t.o.m. 26 år, som ikke har arbeidsinntekt, kan søke om stipend på kr 3000,-. Medlemmer kan søke om støtte fra sitt lokallag. Turene omfattes av reisegarantifondet.

Palestina, men slik eg ser det skapar israelarane under sine leiingar dessverre antisemittisme ved den måten dei har gått og går fram på. Ser ikkje israelarane at dei skadar jødane som folkeslag ved å agere slik dei gjer i dette landet der mange folkeslag har vore busett i århundrer? Det å bygge eit regimes framtid ved hjelp av våpen og terror er på lang sikt ikkje levedyktig.

Ei vitjing i *American Colony Hotel* i Aust-Jerusalem, ein tidlegare amerikansk koloni grunnlagt av ei norskfødd kvinne, inspirerte til å lese *Annas hus* då eg var vel heime igjen. *Annas hus* er skriven av journalist og forfattar Odd Karsten Tveit, som hadde Midtausten som arbeidsfelt i meir enn 20 år. Boka gjev eit oversiktleg bilete av situasjonen i Palestina og Midtausten frå 1880-åra og fram til 1948, samt ei fasinerende historie om ei uvanleg kvinne.

Al Quds VELKOMMEN TIL EN SOLIDARISK HANDEL!

ÅPNINGSTIDER: MANDAG TIL FREDAG KL 11-18. LØRDAG KL 11-16
PALESTINABUTIKK & REISER AL QUDS • MARKVEIEN 24 | OSLO • PALESTINABUTIKKEN.NO

BESØK OGSÅ HANDALA I BERGEN!
HOLLENDERGATEN 16. ÅPNINGSTIDER: MANDAG TIL FREDAG KL 13-18. LØRDAG KL 11-16

MAKING WOMEN VISIBLE

Kvinneprosjektet i Palestina gir inspirasjon og skaper engasjement hos palestinske fagforeningskvinner.

TEKST OG FOTO: PALESTINAKOMITEENS FAGLIGE FAGLIG UTVALG OG RAJA ABU EID

Vi presenterer her en forkortet versjon av innledningen den kvinnelige fagforeningsveteranen Raja Abu Eid, holdt på det andre kurset «Making Women Visible» i mars 2019, i regi av Palestinakomiteens faglige utvalgs kvinneprosjekt, «Making Women Visible». Kurset er bygd opp som en blanding av innledninger, gruppearbeid og diskusjoner i plenum. De palestinske kvinnene får også oppgaver, gjennom å presentere utfordringene sine for de andre.

Denne gangen holdt Raja Abu Eid en lærerik innledning om palestinske kvinner og faglig kamp. Raja er en av fagforeningsveteranene i Palestina, og hun har vært med på opp- og nedturer for den palestinske fagbevegelsen. Men nå ser veteranen lyset i tunnelen, med all oppmerksomheten, engasjementet og aktiviteten som kurset bringer med seg.

FAGBEVEGELSENS HISTORIE I PALESTINA

Av Raja Abu Eid.

Medlem av New Union's Women's Department, medlem i mat- og jordbruksarbeidernes fagforening.

Fagforeninger på venstresida har gjennom historia vært de mest aktive fagforeningene i Palestina.

Arbeiderforeninga The Arab Workers' Union ble oppretta som et svar på etableringa av Histadrut i 1920. Histadruts oppgave var å lette tilstrømmingen og organiseringa av jødiske arbeidere til det som den gangen var Palestina under britisk mandat.

Palestinerne så behovet for å organisere palestinske arbeidere, og det arabiske opprøret var en folkelig nasjonal oppstand fra 1936 til 1939 mot det britiske mandatet og jødisk innvandring.

Arbeiderklassen spilte en vesentlig rolle i oppstanden som utvikla seg til å bli en effektiv generalstreik som varte i seks måneder, en av de lengste i historia.

De fleste av befolkningen var bønder og jordbruksarbeidere, og kvinnene deltok i produksjonen.

Kvinnene sto ikke på sidelinjen i opprøret, men tok del i det som ofre, krigere og støttespillere. Landsbykvinner meldte seg når alarmen gikk og sto i spissen for protester, streik, boikott og sivil ulydighet.

Protestene mot Nakbaen, utdrivinga av palestinerne fra områdene sine ved opprettelsen av Israel, begynte og vokste i omfang i 1948, og kampen mot okkupasjonen av byer over hele Palestina ble en vel så viktig kampsak for palestinerne som arbeidernes rettigheter.

I 1954 starta bygginga av fagforeninga New Unions, NU.

Det var en krevende kamp og kvinner solgte smykkene sine for å finansiere aktiviteter. De ble ofte arrestert, ført til ørkenen, satt i bur i sola uten vann i flere dager, fengsla og torturert. 1967 var det absolutte høydepunktet for antall arrestasjoner, og organisering av fagbevegelsen var på topp.

Motstanden mot okkupasjonen og drivkrafta for å bygge arbeidernes makt gikk hånd i hånd. Fagforeningene anerkjente PLO som den offisielle representanten for Palestina, og dette forårsaka et stort tilbakeslag for Israel.

I løpet av 1980-tallet ledet kommunistene og PLO den politiske kampen, og dette var en vellykka periode. Så vellykka at det resulterte i en intern kamp om makta og den politiske dominansen i Palestina. Fraksjoner begynte å se dagens lys, og dette svekka frigjøringskampen. Men i 1987 slutta fraksjonene seg sammen og bidro i fellesskap til den første intifadaen. Intifadaen var fra starten en grasrotbevegelse og utvikla seg til «popular resistance», en politisk linje som er like aktuell i dag. PLO anerkjente denne enigheten og bidro til å forene de politiske gruppene.

De politiske organisasjonene begynte å dominere samfunnslivet og ta over ledelsen og kampen for arbeidernes rettigheter ble ignorert. De palestinske myndighetene, PA eller Palestinian Authority, ble grunnlagt, og det var seks fraksjoner som sloss om hegemoniet i PA. Fagforeningene følte at arbeidernes rettigheter ble glemte.

I dag er NU glade for og stolte over at de den gang hadde såpass gangsyn at de beholdt fagforeninga og valgte å jobbe videre for å bygge den.

I 2010 var det streik i to fabrikker i Geshori industrielle sone i Tulkarem.

Industrien her er plassert på «den grønne linja» som avgrenser israelske og palestinske områder, og eierne av fabrikkene er israelske. Streiken varte i seks måneder. En av fabrikkene ble kalt «dødens fabrikk» på

grunn av mengden kjemikalier arbeiderne ble utsatt for. Streikekravene var mer lønn, sikkerhet på jobben, sikkerhetsutstyr og helseforsikring. Arbeidere ble utsatt for kjemikalier hver dag. Fabrikken hadde en politikk på å stenge produksjonen når vindene fra øst var sterke, for å stoppe den kjemiske røyken i å blåse mot vest, og altså inn i israelske områder. Etter som de offisielle tradisjonelle forbundene ikke gjorde noe med situasjonen, organiserte arbei-

«Landsbykvinner meldte seg når alarmen gikk og sto i spissen for protester, streik, boikott og sivil ulydighet.»

Palestinske kvinner på vei til arbeid i Israel. De må passere kontrollposten i Tulkarem for å komme på jobb.

derne på fabrikken sin egen fagforening. Dette var en viktig begivenhet i bygginga av NU.

KVINNENE ER DER!

Palestinske kvinner legger ikke skjul på at de lever i en machokultur der kvinner blir usynliggjort og utelukket fra historia. Men kvinnene har alltid vært til stede - på gårdene, på sykehuse, i fabrikkene og ikke minst på barrikadene.

På 1950-tallet ble kvinner aktive i ledelsen av fagforeningene. Disse var vanligvis utdannede, borgerlige kvinner, hustruer og døtre til ledere, krigere osv. Derfor er et sentralt mål for palestintje fagforeninger at ledelsen skal være valgt av arbeiderne, de skal være uavhengige på alle plan - av maktpersoner, av regjeringa - hvordan

kan vi be om noe fra regjeringa når vi jobber for dem?

NU har som mål å ha 30% kvinner i alle ledelser, i sentralstyret og som medlemmer. I tekstilseksjonen er alle medlemmene kvinner – og det er utelukkende kvinner i sentralstyret.

For å få til målsettingen vil New Unions:

- Øke antall kvinnelige medlemmer i forbundet og alle foreninger
- Forbedre arbeidsforholda for kvinner
- Øke kvinners bevissthet om hvilke rettigheter de har på jobben
- Oppmuntre flere kvinnelige ledere

Mange av kvinnene som er organisert i NU

jobber på tekstilfabrikken Amad Factory i landsbyen Al-Gouson, som Palestinakomiteens faglige utvalg har besøkt på studieturene sine. Her har de organisert seg og driver en klubb.

KREVENDE ARBEIDSKULTUR OG ORGANISERING

Arbeidsløsheten i Palestina er stor, og nyutdannede syns det er ekstremt vanskelig å finne arbeid. Bare 18% av kvinnene har en formell ansettelse. Kvinner som skaper sitt eget arbeid eller kvinner som tar tilfeldig arbeid eller korttidsjobber, er ikke tatt med i regnestykket. Oftest er de dårlig lønna. Kvinnene i tekstilfabrikken Amad Factory tjener 800 shekel (ca. 2 000 kr) i måneden. Barnehagelærere tjener halvparten av det. Den offisielle minstelønna er 1.200 shekel (ca. 3 000).

I tillegg til høy arbeidsløshet er det endel sosiale hindringer for organisering av kvinner.

Kulturelt sett er det skambelagt å være fattig. Det påvirker muligheten til å rekruttere kvinner inn i fagbevegelsen, både på grunn av stolthet, men også fordi arbeidsgivere utnytter kvinners utfordringer på arbeidsmarkedet og signaliserer at de lett kan byttes ut fordi det er hundrevis av andre der ute som er desperate etter arbeid.

Palestinske bedrifter kvier seg også for å ansette kvinner som kommer rett fra er en tilværelse som hjemmeværende. Mange mangler arbeidserfaring og spesifikk kunnskap om det de skal arbeide med. Bedrifter opplever for eksempel at kvinner som er uvant med «arbeidslivet» blir hjemme på grunn av sjuke unger, uten å melde ikke fra. Det kan føre til problemer for med å få drifta til å gå rundt.

Fagforeninger er ikke bare slagord. Det er konstant hardt arbeid. Vi må agitere og spre kunnskap, spesielt om situasjonen for kvinner, og få slutt på at kvinnelige arbeidere får sparken når de henvender seg til fagforeninga og organiserer seg. Vi vil at alle fagforeninger skal begynne å samle seg igjen, ikke bare være pamper på toppen, vi må alliere oss med menn, vi må være uavhengige, vi lærer av vennene våre i Latin-Amerika, Hellas og i Norge. Når vi snakker om arbeidere, må vi inkludere kvinner til enhver tid.

Teksten er en forkortet versjon av innledningen.

STØTT KVINNEPROSJEKTET!

Etter å ha gjennomført to kurs, med grundige oppsummeringer, har vi lært mye og gjort forbedringer i opplegget. Vi er fast bestemte på å videreutvikle prosjektet og fortsette solidaritetsarbeidet, og ser mange muligheter til videre arbeid. Bare arbeidskraft og økonomi setter grenser.

VI VIL

- Først og fremst spre informasjon og drive solidaritetsarbeid i Norge
- Søke kontakt med andre kvinnefaglige miljøer i Palestina
- Arrangere egne kvinnefaglige studieturer
- Lage egne kurs for opplæring av palestinske kursledere
- Invitere kvinnelige fagforeningsaktivister til Norge

VI GJØR

- Vi gjør noe håndfast for palestinske kvinner
- Vi normaliserer hverdagen og gir en viktig stimulans i en vanskelig situasjon
- Vi mobiliserer damer til å fagorganisere seg
- Vi mobiliserer damer til å stå sammen og gi hverandre styrke
- Vi utveksler erfaringer over landegrensene - og det viser seg at vi har de samme erfaringene
- Vi driver viktig informasjonsarbeid og har en fortelling å dele her hjemme
- Og kvinnene får en opplevelse og forståelse av å være en del av en internasjonal fagbevegelse
- Med dette prosjektet gjør vi en forskjell

HVA KAN DU GJØRE?

- Invitere oss til å komme og fortelle om prosjektet «Making Women Visible»
- Få fagforeninga eller organisasjonen din til å støtte prosjektet
- Ta kontakt med oss for å få mer informasjon
- Bli med i prosjektet. Vi ønsker at mange engasjerer seg, og det er plass til mange flere!
- Bli med på neste tur 20. – 29. mars 2020!

ØKONOMISK STØTTE

Solidaritetsarbeid trenger penger. Felles finansiering gjør prosjektet mulig.

VIPPS #546670.

Merk innbetalingen «kvinneprosjekt».

Vel du vite mer? Ta kontakt med Palestinakomiteens faglige utvalg, Women's Department, ved Kjersti Nordby på kjer-n@online.no

**KVINNEFAGLIG SOLIDARITET
– ARBEIDSFOLK FORANDRER VERDEN!**

I KOMITEENS TJENESTE

Palestinakomiteen har hele tiden i første rekke vært en politisk, og ikke humanitær organisasjon, skriver Helga Hvidsten, som i denne teksten ser tilbake på sine 40 år i organisasjonen.

TEKST: HELGA HVIDSTEN

Når jeg skal skrive om mitt forhold til Palestinakomiteen, tenker jeg på fabelen om de fem blinde som skulle beskrive en elefant. Hvordan de oppfattet og beskrev elefanten ble avgjort av hvilken del av elefanten de berørte. På samme måte er forholdet til Palestinakomiteen individuelt, utfra hvilken rolle eller tilknytning man har hatt. Jeg har i 40 år sett Palkom fra posisjon i arbeidsutvalget og landsstyret; ca. halvparten av tiden som kasserer/økonomiansvarlig, og fire år som leder. Jeg har også vært styreleder i Al Quds, og i perioder sittet i arbeidsutvalget i Fellesutvalget for Palestina.

FRA HELSETEAM-ARBEIDER TIL KASSERER

På 60-tallet eksisterte ikke palestinere for meg, og som de fleste andre den gangen stilte jeg ingen spørsmål ved den israelske statens eksistens. Det var Palestinakomiteens fortjeneste at palestinerne begynte å bli synlige på 70-tallet, men jeg ble ikke umiddelbart en Palestinaaktivist. Jeg meldte meg inn i Palestinakomiteen en gang på 70-tallet på et åpent møte med en hjemvendt helseteamdeltaker, og jeg ble helse-teamvenn ved å innbetale en kvartalsvis fast sum til innsamlingen. I 1980 ble jeg selv vervet til Palestinakomiteens helseteam til Beirut, og

da jeg kom hjem ble jeg hanket inn til Palestinakomiteens arbeidsutvalg som kasserer. Det sier litt om Palestinakomiteens nokså uformelle stil den gangen at jeg, så vidt jeg kan huske, ikke var valgt til vervet på noe landsstyremøte eller landsmøte. Eller kanskje det sier noe om forholdet til økonomi. Det var viktigere å få utrettet ting enn å henge seg opp i formaliteter. Det ble for eksempel ikke etterspurt budsjett eller etterlyst revisjon av regnskapet. Ei heller kvittering dersom man hadde fått trykket noe billig. Man brukte penger ettersom man hadde dem. De første årene lånte Palkom penger av mannen min, og når kontingenten kom inn over nyttår, fikk han dem tilbake. Etter et par år tok jeg meg den frihet å opprette en sparekonto som ingen andre visste om eller hadde tilgang til, så jeg fikk litt kontroll over økonomien. I dag er økonomiarbeidet betydelig mindre preget av innfallsmetoden. Orden i økonomien og tillit til styringen er av grunnleggende betydning for en organisasjon som Palestinakomiteen.

«På 60-tallet eksisterte ikke palestinere for meg, og som de fleste andre den gangen stilte jeg ingen spørsmål ved den israelske statens eksistens.»

EN POLITISK ORGANISASJON

Da jeg kom inn i Palestinakomiteen var organisasjonen en liten aktivistorganisasjon. Medlemskontingenten ble innkrevd lokalt. Hvis et lokallag gikk i passivitet, ble ikke kontingenten krevd inn. Det som hadde en sentral organisering, var helseteaminnsamlingen og abonnentene på *Fritt Palestina*, som var et utadrettet tidsskrift. Dette var det Rolv Rynning Hanssen som hadde ansvaret for, og i samarbeid med ham fikk vi også innført sentral innkreving av medlemskontingent, noe som betydde mye for komiteens økonomi. På slutten av 80-tallet, under den første intifadaen, skiftet innsamlingen navn fra *Helseteam til PLO* til *Palestinasolidaritet*. Vi ønsket å tydeliggjøre at midlene kunne brukes til solidaritetsarbeid også inne i Palestina, ikke bare helseteamarbeidet i Libanon. Men Palestinakomiteen har hele tiden i første rekke vært en politisk, og ikke humanitær organisasjon. Solidaritetsarbeidet i Midtøsten skal først og fremst

tjene kampen for palestinernes rettigheter. Profesjonelt humanitært arbeid gjøres bedre av andre organisasjoner.

FLERE TYPER TIDSSKRIFTER

I tiden før internett var papir særdeles viktig for å spre informasjon. Palestinakomiteen har hatt et eksternt tidsskrift, *Fritt Palestina*, et internt medlemsblad som het *Pal-inf* samt *Helseteam-nytt* til helseteamvennene. I tillegg var det flere lokal blekker. Alt drevet på frivillig basis. Det var krevende. På 80-tallet var Palkom i Bergen entusiastiske produsenter av *Pal-inf* (inkludert trykking!), inntil lokallaget etter flere år var nokså utslitt. Tidlig på 90-tallet gikk *Fritt Palestina*

inn fordi vi ikke klarte å stable en frivillig redaksjon på beina. *Helseteam-nytt* kom sjeldnere og sjeldnere. Jeg var imponert over hvor trofaste giverne var, helt uten tilbakemelding om arbeidet. Vi fikk derfor vekket til live *Helseteam-nytt* under navnet *Pal-sol* på slutten av 80-tallet. *Pal-sol* ble etter hvert medlemsblad for hele organisasjonen. Bladet ble laget på frivillig basis (bortsett fra trykkingen) inntil for et par år siden. Mange har vært innovert i redaksjonen, men jeg tror Rolv Rynning Hanssen er den som har vært med lengst, nesten hele tiden frem til han ga seg i 2015. Rolv hadde ansvar for distribusjon, og i lange perioder hadde han også ansvar for layout og redaksjon. Jeg vil også fremheve de mange frivillige som i noen tiår fire ganger i året deltok i den praktiske utsendingsdugnad: legge blad med giroer i konvolutter og sørge for at adressen kom riktig i brevvinduet og så videre. Etter at dette var gjort, kjørte jeg bladene til Posten. Denne prosedyren fortsatte vi med frem til medlemstallet var så stort at det ikke lenger var plass til bladene i en vanlig personbil, og vi måtte betale Posten for å komme og hente dem. Nå har medlemsbladet tatt tilbake det gamle navnet *Fritt Palestina*, og sendes ut i så stort opplag at det blir for arbeids- og plasskrevende å gjøre det på dugnad.

Vi kan trygt si at medlemsbladet har vært et lim som har holdt organisasjonen sammen. ▶

Rekkrutteringsmateriell til
helseteam-arbeidet på 70-tallet.

HELSETEAM TIL PLO

Hva er Palestinakomiteen

Vi er en solidaritetsorganisasjon for det palestinske folket. Komiteen har lokalgrupper en rekke steder, der medlemmene diskuterer situasjonen i Midt-Østen og legger opp det praktiske arbeidet.

Vi er ute på gata med materiell, diskuterer med folk, samler inn penger osv. Vi arrangerer møter, demonstrasjoner, utstillinger og konserter. Vi har også et barneprosjekt, med innsamling av leker og utstyr til PLOs barnehager i Libanon og et adopsjonsprogram for barn på den okkuperte Vestbredden.

Komiteen utgir en egen avis: Fritt Palestina.

Vi arbeider for at norske myndigheter skal anerkjenne PLO. Vi legger vekt på at fagbevegelsen skal bygge ut kontakten med palestinerne.

Vi er mot okkupasjon og fremmed undertrykking. Og vi vil bekjempe all rasisme, sionisme og antisemittisme.

Komiteen er partipolitisk uavhengig, og både mer og mindre aktive og passive medlemmer er velkommen. Medlemmene får tilsendt en egen medlemsavis.

Ønsker du å bli med? Ta kontakt med oss!

Palestinakomiteen

«Vi ble allerede på 70-tallet innprentet av PLO at det var sionismen, ikke den jødiske religionen eller jøder generelt, som var fienden.»

DE VIKTIGE MEDLEMMENE

Medlemmene har alltid vært viktige for Palestinakomiteen. De kan være synlige aktivister som står på stand og går i demonstrasjoner, eller de kan være ressurspersoner på andre områder. Mange har en oppfatning av at man må være veldig aktiv for å være medlem i Palestinakomiteen. Men ved å betale kontingent gjør man aktivistenes arbeid mulig, og man gjør støtten til palestinerne målbar. Palkom ble de første 40 årene drevet utelukkende på frivillig basis. Aktivister har kommet og gått, og gjort en uvurderlig innsats. Noen har hatt en større stayerevne enn andre. Mange av dem, men slett ikke alle, har vært tidligere helseteamdeltakere og solidaritetsarbeidere. Aktivismen har vært en styrke, men det har også vært en svakhet. Aktiviteten har svingt ettersom noen aktivister brente ut, og nye kom til.

Palestinakomiteen var i lange perioder en organisasjon uten kontor. Møter ble holdt

hjemme hos medlemmene, og sakspapirer og annet arkivmateriale lå hjemme hos folk. Det er derfor store hull i skriftlig dokumentasjon. Kanskje jeg husker feil i en del av det jeg skriver, og jeg kan ikke gi nøyaktige årstall. Men jeg mener det har vært av stor betydning at vi har hatt en sentral, samlende organisasjon. I 1982, etter invasjonen i Libanon og massakrene i Sabra og Shatila, dukket det opp mange lokale palestina grupper som ønsket å være uavhengige og ikke ta stilling til splittelsen i palestina bevegelsen. Men uten kontakt med sentrale ressurser gikk de gruppene jeg vet om i oppløsning etter en nokså kort stund. Jeg tenker derfor at det må ha vært krevende å starte Palestinakomiteen. De som startet må ha hatt mye energi og utholdenhet. Det er viktig å kunne balansere en sterk sentral organisasjon og samtidig ha lokal aktivitet.

SPLITTELSEN PÅ 70-TALLET

I siste halvdel av 70-tallet ble det en splittelse

i palestina-bevegelsen, og utbryterne dannet Palestinafronten. Det er vanskelig å si hvordan palestinaarbeidet hadde blitt uten splittelsen. Personlig tror jeg at det var uunngeelig. Forholdet mellom AKP på den ene siden og SV/AP på den andre var veldig anstrengt, for å si det mildt. Konflikten gikk langs de vanlige skillelinjene på venstresida i Norge på den tiden: for eller mot Sovjet, for å si det enkelt. Andre kan utdype dette bedre. Det ble slik at SV-ere søkte seg til Palestinafronten og AKP-ere til Palestinakomiteen. Forholdet mellom Palkom og Fronten (senere Palestinagruppene) var dårlig utover hele 80-tallet. Det ble litt bedre på 90-tallet. Det var en del snakk om å slå de to organisasjonene sammen igjen, men det ble ikke noe av det.

Paraplyorganisasjonen Fellesutvalget for Palestina (FuP) ble dannet på 80-tallet på initiativ av Fronten. FuP besto av en del fagforeninger, partier og politiske ungdomsorganisasjoner. Palkom fikk ikke bli med, men det blir for vidløftig å gå inn på begrunnelsene. Først i 1989-90 fikk Palkom bli medlem i FuP. Da var FuP inaktiv. Jeg kontaktet Kjell Bygstad fra Fronten, og vi fikk reaktivert FuP. Men det var hele tiden en latent og delvis ikke uttalt konflikt. Den gikk både langs gamle skillelinjer, og det var et press på at Palkom og Fronten/gruppene skulle oppløses og de individuelle medlemmene gå over i Fellesutvalget. Palkom ønsket ikke dette. Vi mente at det ville bli en vanskelig organisasjonsform med både individuelt medlemskap og organisasjonsmedlemskap. Det kunne også bli vanskelig å være en aktivistorganisasjon. Denne konflikten forsvant først da Palestinagruppene ble oppløst for ca. ti år siden.

EN ANTIRASISTISK ORGANISASJON

Palestinakomiteen har vært politisk stabil. Hovedtrekkene i politikken vår er i det vesentlige uendret. Vi støtter palestinerne frigjøringskamp, retten til retur for flyktningene, et fritt og demokratisk Palestina med like retter for alle og nei til løsninger over hodet på det palestinske folket. På slutten av 90-tallet var

det et initiativ for å fjerne punktet om imperialismen i programmet som ikke vant igjennom. Viktig har det også vært at vi hele tiden har tatt avstand fra jødehat og annen rasisme; at vi skjelner mellom jødedom og politisk sionisme. Ikke alle oppfatter dette. På 80-tallet fikk noen medlemmer informasjon om revisjonistisk litteratur (ny-og-gammelnazisme og holocaustfornekning) i postkassene sine. De opplevde det som veldig ubehagelig. Så fikk vi brev med avsenders navn. Da oppdaget vi at vedkommende ikke bare var medlem i Zorn 88, men også hos oss! Han ble med grunnlag i vedtektenes ekskludert på første landsstyremøte. Jeg tror det var i 1989. Siden har vi ikke hørt fra disse folkene.

Men det er all grunn til fortsatt å være veldig bevisste på bruken av ord og bilder. Vi ble allerede på 70-tallet innprentet av PLO at det var sionismen, ikke den jødiske religionen eller jøder generelt, som var fienden. Selv om den israelske staten har satt davidstjernen i flagget sitt og hevder å representere alle jøder, må ikke vi snakke om «jødene» eller bruke davidstjernen når vi mener Israel og sionismen. Vi ønsker ikke å støte fra oss allierte jøder og heller ikke å tiltrekke oss folk med rasistiske tendenser.

FREMTIDEN

Palestinakomiteen har i minst 40 år gått inn for sanksjoner mot Israel. Vi var lenge nokså alene om det, og aktiviteten rundt boikottarbeidet gikk litt opp og ned. En av grunnene til at jeg kontaktet Kjell Bygstad for snart 30 år siden med sikte på å revitalisere FuP, var at FuP med sine medlemsorganisasjoner kunne gi mer tyngde bak boikottarbeidet. På det punktet mener jeg at vi har lyktes.

HELGA HVIDSTEN

- Født i 1943
- Født i Oslo, oppvokst i Porsgrunn
- Pensjonert fysioterapeut
- Helseteam januar-mars 1980, Bourj al Barajneh
- Leder av Palestinakomiteen 1990-1994
- Nestleder 1994 til 1996
- AU-medlem i 40 år
- Kasserer i Palestinakomiteen i rundt 20 år

FADDER- ORDNINGEN

De palestinske flyktingene betaler den høyeste prisen for den politiske uroen i Libanon.

TEKST: GRETE THUNOLD, KOORDINATOR FOR PALESTINAKOMITEENS FADDERORDNING

Palestinakomiteen har hatt et langvarig samarbeid med Beit Atfal Assumoud (BAS), som gjennom sitt arbeid i 14 palestinske leirer i Libanon, gir uvurderlig hjelp til fattige barn og deres familier.

Hjelpen er langt fra kun økonomisk hjelp, men en støtte til driften av en rekke aktiviteter ved BAS-sentrene i leirene, og lønn til ansatte og sosialarbeiderne. De gjør en fantastisk innsats for barn, ungdommer og hele familier, og gir barn og unge håp og tro på egne ressurser i en vanskelig situasjon.

Kassem Aina, lederen av NISC – Beit Atfal Assumoud, har i en e-post beskrevet utfordringene som har oppstått for organisasjonen som følge av den politiske og økonomiske situasjonen i Libanon. Den libanesiske lira er på randen av kollaps med risiko for devaluering. Som følge av dette har priser på varer og tjenester økt gradvis, for eksempel har matvareprisene økt med 30 prosent. Prisen på bensin og gass har økt drastisk. Kutt i lønninger er blitt

en realitet både for libanesiske og palestinske arbeidstakere, noe som i november førte til kun 50 prosent utbetaling av lønn. Oppsigelser og reduserte stillinger er også gjennomført. Kassem Aina uttrykker sterk bekymring for de palestinske flyktingene, som han mener betaler den høyeste prisen.

Beit Atfal Assumoud har for tiden store vanskeligheter med å oppfylle sine forpliktelser overfor familiene, så vel som driftsutgiftene til sentrene inkludert lønninger til ansatte/sosialarbeiderne.

Transport av både folk og varer er vanskeliggjort blant annet på grunn av veisperringer. Banksystemet og flere bedrifter er for tiden ute av funksjon. Det er lagt reguleringer på bankene når det gjelder kontantutbetalinger, det vil si at man kan ikke ta ut mer enn 1000 US dollar i måneden avhengig av hvilken bank og/eller de restriksjoner som The Central Bank of Lebanon (BDL) legger. Donasjoner fra Beit Atfal Assumoud sine sponsororgani-

sasjoner er mottatt på deres bankkonto, men pengene kan kun tas ut i henhold til gjeldende banklover og reguleringer.

HVA STØTTER FADDERORDNINGEN?

I ca. ett år har Palestinakomiteens fadderordning støttet speidergruppa i Burj El Shemali. Assumoud Palestinian National Scout ble etablert i1996 i Burj Shemali-senteret til Beit Atfal Assumoud. Det ble etter hvert etablert grupper i andre leirer, blant annet i Shatila. I tillegg til ordinære speideraktiviteter, er medlemmene også engasjert i dansegrupper og musikkgrupper, spesielt i en sekkepipegruppe. Disse gruppene har mange oppdrag i løpet av året, på festivaler og palestinske merkedager, og har flere ganger opptrådd i utlandet, også i Norge. Hver sommer har de leir ute der nye medlemmer trenes opp.

Gruppene er svært viktig for barn og ungdom i leirene ettersom det gir dem noe meningsfullt å drive med på fritida, og gir glede og mest-

ringsfølelse. Dette er viktig i leirsamfunnet der mange ungdommer føler at livet gir lite fremtidshåp og derfor er mer utsatt for fristelser som for eksempel narkotika. Støtten fra Fadderordningen er viktig for speidergruppen og muliggjør innkjøp av instrumenter og annet utstyr til de forskjellige gruppene. Den bidrar bidrar også til å finansiere utflukter.

ØNSKER DU Å STØTTE BEIT ATFAL ASSUMOUD I LIBANON?

Hvis du vil det, gå inn på nettsidene våre og klikk på Fadderordningen. Der finner du informasjon om hvordan du kan bli fast støttespiller. Du kan selv velge beløpet du vil gi og hvor ofte du vil sende penger. Her kan du også lese mer om situasjonen i de to leirene, Shatila og Burj El Shemali, som fadderordningen støtter. palestinakomiteen.no/fadderordningen

Du kan også sende en e-post til Grete Thunold på grthun@online.no

Eldbjørg Holte i
Palestinabutikken
Al Quds i 1990.

«JEG HAR FAKTISK HÅP OM AT DET EN DAG BLIR FRED I PALESTINA»

Palestinerne har en egen verdighet fordi de vet at de kjemper en rettferdig kamp, sier Eldbjørg Holte. Hun ble Palestina-aktivist etter et opphold i en israelsk kibbutz i 1967.

INTERVJU: LINE SNEKVIK FOTO: BJØRG JOHNSEN

Hvordan ble du engasjert i Palestina?

I 1967 reiste jeg til Israel for å være i en kibbutz. Dette var ikke fordi jeg var isralvennlig. Jeg visste ingenting om området, men jeg var reiselysten. Så da dro jeg på kibbutz, og ble der i tre kvart år. Jeg kan ikke påstå at da jeg kom tilbake til Norge, så hadde jeg «sett lyset» når det gjelder palestinerne sak. Men oppholdet hadde sådd en del frø hos meg. Jeg syntes det var mye urettferdig behandling av palestinerne, og det var mye stygt snakk om dem. For eksempel så hadde en israelsk musikk-gruppe laget en populær LP-plate, der hele plata handlet om hvor dumme

araberne var. Ingen i kibbutzen snakket med de arabiske dagsarbeiderne. Dette er ting man reagerer på når man er oppdratt til rettferdighet. Hjemme i Norge startet det aktive politiske engasjementet mitt da jeg møtte Elias Chammas i 1970. Han var palestiner fra Libanon, og den første palestineren jeg traff i Norge. På den tida var Uranienborgveien 11 et politisk senter i Oslo, og der hadde også Palestinakomiteen kontor.

«Jeg syns det var mye urettferdig behandling av palestinerne, og det var mye stygt snakk om dem.»

Jeg ble kjent med mange derfra, og meldte meg vel inn i Palestinakomiteen i 1971. Vesla Lange-Nielsen var den første jeg traff på mitt første møte i Uranienborgveien 11. Hun hadde en fantastisk evne til å få folk til å føle at det var behov for dem. Jeg skjønnte etter hvert at Palestina-saken var noe å slåss for.

Hvem var Palestina-aktivistene den gangen?
Veldig mange ble jo rekruttert fra helseteamene.

De aller fleste derfra ble aktive i Palestinakomiteen. Generelt var det nok mest folk fra venstresiden, men etter hvert har jo den politiske bredden

økt. Jeg tror også at de 36 000 norske FN-soldatene som har vært stasjonert i Libanon har betydd mye for forståelsen av palestinerne situasjon.

Du har vært Palestina-aktivist i snart 50 år. Kan du fortelle litt om hva du gjorde de første årene?

Jeg gjorde veldig mye forskjellig. På 70-tallet hadde vi mye aktivitet. Dette var en veldig politisk aktiv tid, og man jobbet på en annen måte

enn man gjør nå. Vi var mye ute på gata blant folk, og det liker jeg. For eksempel hadde vi en stor fotoutstilling på Universitetsplassen som varte en hel uke, med et kjempetelt som var åpent 24 timer i døgnet. Her rullerte vi på å være vakter samtidig som vi drev informasjonsarbeid. Det var mye fokus på kultur, og vi arrangerte mange konferanser og konserter. I 1979 inviterte vi en palestinsk dansegruppe fra Libanon til Norge, og de reiste på turné fra Tromsø til Kristiansand. Dette var en av palestinerne beste dansegrupper. Jeg husker at faren min så en av danseforestillingene, og det gjorde stort inntrykk på han. Vi gjorde mye annet også, blant annet hadde vi moteoppvisninger med palestinske folkedraktar på Folkemuseet, på Sjølyst og på den første arabiske restauranten i Oslo, Al Amir. I 1983 åpnet Palestinabutikken Al Quds i Pilestredet i Oslo. Al Quds ble et knutepunkt for Palestina-miljøet i Oslo. Palestinakomiteen og Al Quds hadde en egen kulturgruppe som stelte i

stand kulturarrangementer i butikken, der norske kunstnere opptrådte i solidaritet med palestinerne. I 1989 ble Al Quds nedlagt av ulike årsaker. Vesla, som var med og drive Palestinabutikken, hang opp en stor lapp på butikkdøra der det stod «VI GJENÅPNER». Så gikk hun til Palkom og spurte om vi ville være med og gjenåpne butikken. Det ville vi. Jeg ble daglig leder av Al Quds, som etter hvert utvidet driften til å inkludere et reisemyrå som solgte turer til Midtøsten. Før Al Quds ble stiftet, hadde Palestinakomiteen arrangert turer til Palestina, Libanon og Syria, og jeg hadde vært involvert i det arbeidet gjennom reisemyrået som jeg drev på den tiden; *Uten Grenser*.

«Det var mye fokus på kultur, og vi arrangerte mange konferanser og konserter.»

«Hvordan var det å reise rundt i Palestina på den tiden?»

Det gikk veldig greit å reise mellom Vestbredden og Gaza den gangen. Men de israelske soldatene trodde vi var gale som dro til Gaza, for de mente at palestinerne i Gaza var veldig militante og farlige. På Vestbredden var du ikke i kontakt med israelske soldater. Muren var ikke bygget, og det fantes ikke sjekkpunkter slik det gjør nå. Å reise rundt i Palestina var mye enklere for Oslo-avtalen.

«Du har også vært mye i Libanon?»

Jeg dro til Libanon på ferie sammen med mannen min i 1975. Året etter dro jeg tilbake med det første helseteamet til Palestinakomiteen. Det var Trond Linstad som spurte om jeg ville være med. På den tiden bodde mannen min og jeg på Grünerløkka uten ringeklokke og uten telefon. Trond krabbet inn gjennom et hull over porten, banket på døra klokka ett på natten og spurte: «Eldbjørg, skal vi reise til Libanon?» «Ja», sa jeg. «det skal vi». Og så dro vi etter noen få dager.

«Hvordan forløp denne nokså spontane ferden?»

Vi hadde samlet inn mye medisiner, som den irakiske ambassaden i Stockholm hadde lovet å sende til Libanon for oss. Selv måtte vi reise til Libanon via København og Bagdad. I Bagdad møtte vi et par hundre palestinerne fra Irak som skulle til Libanon som soldater. Vi fløy alle

FRITT PALESTINA

Arg. 7 nr. 7 AVISA TIL PALESTINAKOMITEEN I NORGE 1976 - Nr. 3

**SOLIDARITET
NORGE - PALESTINA**

FRITT PALESTINA er et uttrykk for solidaritet mellom mennesker som står sammen mot den palestinske befolkningens undertrykkelse og for å oppnå fred i Midtøsten og i hele den arabiske verden.

FRITT PALESTINA er et uttrykk for solidaritet mellom mennesker som står sammen mot den palestinske befolkningens undertrykkelse og for å oppnå fred i Midtøsten og i hele den arabiske verden.

FRITT PALESTINA er et uttrykk for solidaritet mellom mennesker som står sammen mot den palestinske befolkningens undertrykkelse og for å oppnå fred i Midtøsten og i hele den arabiske verden.

Foto: Trond og Eldbjørg sammen foran kasser som skal sendes til FN. 28. 08. 01. 1976

Faksimile fra Fritt Palestina 1976. Eldbjørg sammen med Trond Linstad utenfor Palestinakomiteens kontor.

sammen til Kairo og derfra videre til Alexandria. Her ble vi lastet ombord i en båt; Trond, jeg og alle disse soldatene. Vi seilte til Kypros og derfra over til Saida i Libanon. Da vi kom inn i internasjonalt farvann, ble vi stoppet av israelske kanonbåter. Men de bordet heldigvis ikke båten. De hadde bordet en del båter, men det internasjonale presset hadde blitt for stort dersom de hadde gjort det med *alle* båtene. Vi fikk reise videre. Vel framme i Saida stod Dr. Fathi Arafat (broren til Yassir Arafat, red. anm.) og ventet på oss. Han var leder for Palestinske Røde Halvmåne. Veldig mange av de som jobbet som helsearbeidere for Palestinakomiteen har truffet han. Fra Saida bar det av gårde til Beirut, der vi først jobbet på en klinikk, og så på et feltsykehus.

Hvordan var det?

Nei, altså, det var jo ganske jævlig. Det var jo borgerkrig, så det var jo veldig mye forferdelig som skjedde. Jeg kan ikke huske at jeg var så veldig redd, men jeg kan huske at jeg var veldig forbanna. Jeg kom til Beirut like etter massakren i den palestinske flyktningleiren Tel Al Zataar. Leiren ble fullstendig ødelagt. Veldig mange av pasientene våre var overlevende derfra og fortalte forferdelige historier fra massakren.

Hvordan var forholdene i de andre palestinske flyktningleirene i Beirut på 70-tallet?

Det var ille. Man kunne nesten ikke skjønne hvordan folk kunne leve under disse forholdene. Men likevel, så hadde folk verdighet. Barna fortalte om Palestina, om hvordan trærne luktet i hjemlandet. Alle tenkte at de skulle tilbake. Det er ille å tenke på at palestinerne fremdeles lever i disse leirene, etter 70 år.

Hva mener du er den viktigste oppgaven for Palestinakomiteen fremover?

Det er å overbevise folk her hjemme og vår regjering om at dette er en rettferdig kamp, og at det må bli en løsning som er bra for palestinerne også. Jeg synes det er viktig å vise solidaritet med palestinerne både i Palestina og Libanon. Solidaritetsprosjektene vi har i Jayyous og Rashedieh spiller en viktig rolle i denne sammenhengen. Vi kommer ikke med penger,

vi kommer med oss selv. Og vi har mye å lære av palestinerne. Det synes jeg at jeg opplever hver eneste dag, at jeg lærer noe av palestinerne. Hvor mange ganger begynner de ikke på'n igjen. Bygger seg kanskje et hus, bruker alle sparepengene sine, så blir det revet, de må bygge opp huset igjen, bare for å få det revet igjen. Når jeg tenker på det, så tenker jeg at... ja, at...

At du hadde klikka?

Ja, jeg tenker at jeg hadde klikka. Men det er noe med den verdigheten palestinerne har. De har verdighet fordi de vet at de slåss for noe som er rettferdig. Og jeg tror også at det er veldig mange jøder rundt om i verden som ser det samme, og som virkelig ønsker at det skal bli en løsning i Palestina.

Du ble Palestina-aktivist for snart 50 år siden.

Mye har skjedd siden den gang, og mange vil si at situasjonen for palestinerne er verre enn noensinne. Hva tenker du om fremtiden?

Jeg vet ikke hvor mange ganger jeg har sagt at «nå kan det ikke bli verre». Samtidig har jeg faktisk håp om at det en gang skal bli fred der. Jeg tror veldig på ungdommen. Jeg tror ikke at verken israelsk eller palestinsk ungdom vil ha det sånn som det er nå. Vår gamle venn i Libanon, Abu Fadi, som tidligere var leder av PLO, er nå 83 år. Men jeg har sjelden møtt noen som har så stor tro på ungdommen og fremtiden. Han er kjempeoptimistisk! Mange synes kanskje at han er litt naiv, men han har vært en god politisk analytiker opp gjennom årene. Og hvis ikke vi kan gi ungdommen optimisme, hvem skal da gjøre det? Historisk sett, så varer ingen okkupasjon evig. Det er en *lost case*.

ELDBJØRG HOLTE

- Født i 1943
- Fra Gjerstad
- Pensjonert hjelpepleier
- Palestina-aktivist siden 1971. Har blant annet drevet Al Quds reisebyrå og butikk, sittet i landsstyret, vært med i redaksjonen til Fritt Palestina og jobbet med kulturarrangementer
- Deltok på Palestinakomiteens første helseteam
- Ansvarlig for Palestinakomiteens studieturer

FYLKESREPRESENTANTER

Finnmark	Synnøve Thomassen	sthomassen009@gmail.com	976 04 103
Vara	Ole Ingvald Hansen	oi-hanse@online.no	909 76 296
Troms	Britt Ås	britthelene.aas@gmail.com	997 94 106
Vara	Knut Borud	knut@borud.no	415 66 418
Nordland	Svein Olsen	skola3004@hotmail.no	906 30 837
Vara	Randi Nymo	ranymo@online.no	970 35 744
Trøndelag	Anna Mørseth	anna-mo@online.no	415 59 288
Vara	Svein Johansen	sveinsveinsvein@gmail.com	988 39 087
Møre og Romsdal	Sissel Mordal Hilde	smhilde@broadpark.no	990 34 166
Vara	Kjell Stephansen	kjell.stephansen@gmail.com	977 41 035
Hordaland	Morten Heszelein-Lossius	heszelein@gmail.com	991 50 813
Vara	Alexander Ø. Gram	aogram@protonmail.com	453 80 595
Rogaland	Ingebretth Forus	ingebretth.forus@lyse.net	982 96 728
Vara	Ingrid Baltzersen	ingridbaltzersen@gmail.com	988 76 578
Vest-Agder	Aslak T Fjermedal	afjarm@gmail.com	916 26 126
Vara	Karen Snekvik	karengrimsmo@hotmail.com	948 95 535
Aust-Agder	Anne Lie Nordberg	annenordberg12@gmail.com	934 87 906
Telemark	Gerd von der Lippe	Gerd.v.d.Lippe@hit.no	480 36 842
Vara	Ingrid Kvissel	kvissel@msn.com	976 65 383
Vestfold	Bjørgulf Brevik	bjorgulf_brevik@yahoo.no	991 68 796
Vara	Eddie Whyte	ewhyte@online.no	902 77 166
Østfold	Kristin Rosenberg	kristin.rosenberg1@gmail.com	984 10 704
Vara	Inger Fjeldbraaten	imfeld@icloud.com	930 38 639
Hedmark	Kirsti Hougen	Kirsti@egneord.no	482 48 741
1.vara	Svein Hanssen	svein.hanssen@gmail.com	907 37 915
2.vara	Yngvil Fagerheim	fagerheim.yngvild@bbnett.no	62580216
Oppland	Kari Jorun Engebretsen	karijo.engebretsen@gmail.com	901 13 815
Vara	Gunn-Elisabeth Almås	gunn.almås@gmail.com	970 01 965
Buskerud	Arne Birger Heli	heper@online.no	900 63 116
Vara	Audun Bakkerud	bakkerud@hotmail.com	918 65 494
Oslo	Kaja Borgen	ka_borgen@hotmail.com	909 35 661
Vara	Aram Zaheri	aramru94@gmail.com	950 00 587

ANDRE KONTAKTPERSONER

BDS-utvalget	Mali Frøshaug Rosslund	mali.rossland@gmail.com	976 36 549
Faglig utvalg	Petter Thoresen	petter2resen@yahoo.no	975 79 177
Kunst-ogkulturutvalget	Marius Kolbenstvedt	mkolbenstvedt@hotmail.com	980 77 906
Solidaritetsutvalget	Morten Sortodden	morten@palestinakomiteen.no	936 47 736
AKULBI	Øystein Grønning	oysteingronning@gmail.com	928 66 921
Sol.arb. Palestina	Hege Gotteberg Eide	jayyous@palestinakomiteen.no	474 44 187
Sol.arb. Libanon	Elisabeth Sausjord	rashedieh@palestinakomiteen.no	906 67 062
Studieturer	Eldbjørg Holte	studietur@palestinakomiteen.no	482 12 214
Medlemsansvarlig	Arne Apold	medlem@palestinakomiteen.no	995 21 565
Fadderprosjekt	Grete Thunold	grthun@online.no	906 94 868

ARBEIDSUTVALGET I PALESTINAKOMITEEN

Leder	Kathrine Jensen	kathrine@palestinakomiteen.	907 43 720
Organisasjonssekretær	Line Snekvik	sekretariat@palestinakomiteen.	959 69 874
Økonomiansvarlig	Helga Hvidsten	helgahvid@outlook.com	957 75 943
Styremedlem	Karoline Stensdal	karolinestensdal@hotmail.	976 81 926
Styremedlem	Hilde Pape	papehilde@gmail.com	971 83 772
Styremedlem	Birte Bødtker	birtebodtker@gmail.com	411 87 547
Styremedlem	Morten Sortodden	msortodden@gmail.com	936 47 736
Styremedlem	Baard Thorkildssen	baard@thorkildssen.com	916 50 010
Styremedlem	Synne Dahl (permisjon)	synneldahl@gmail.com	952 39 799

OVERSIKT OVER LOKALLAG

Vest-Finnmark	Synnøve Thomassen	sthomassen009@gmail.com	
Tromsø	Britt Ås	tromso@palestinakomiteen.no	997 94 106
Finnsnes	Tove Lie	tovekullerud@gmail.com	907 32 149
Narvik	Jan Åge Riseth	narvikriseth@gmail.com	992 98 203
Bodø	Jorunn Anda Aronsen	jorunn.anda@gmail.com	915 25 882
Trøndelag	Mads Nordtvedt	trondheim@palestinakomiteen.no	913 30 559
Romsdal	Lars Oltedal	loltedal@online.no	908 65 484
Sunnmøre	Kjell Stephansen	kjell.stephansen@gmail.com	977 41 035
Voss	Ruth Jørgensen	rutjoerg@online.no	982 82 995
Bergen	Claus Møller	bergen@palestinakomiteen.no	936 45 184
Haugalandet og Stord	Anne Hilde Hagland	haglandhimkok@yahoo.no	951 86 919
Stavanger	Ingebretth Forus	ingebretth.forus@lyse.net	982 96 728
Vest-Agder	Steinar Berge	srberge@online.no	488 81 433
Aust-Agder	Mohammed A. Chkontana	palestinaaustagder@gmail.com	905 52 652
Telemark	Aasta Kravik	aasta.kravik@gmail.com	411 78 405
Larvik	Grete Thunold	grthun@online.no	906 94 868
Horten og Tønsberg	Øyvind Wistrøm	oyvind.wistrom@hbv.no	971 79 079
Østfold	Knut Jarl Rødje	kjrodje@hotmail.com	907 21 391
Hedmark	Kirsti Hougen	hedmark@palestinakomiteen.no	482 48 741
Oppland	Kari Engebretsen	karijo.engebretsen@gmail.com	901 13 815
Ringerike	Audun Bakkerud	abakkerud@hotmail.com	918 65 494
Drammen	Arne Birger Heli	heper@online.no	900 63 116
Oslo	Aram Zaheri	oslo@palestinakomiteen.no	950 00 587

PALESTINAKOMITEEN I NORGE

Adresse: Kolstadgata 1, 0652 Oslo, e-post: post@palestinakomiteen.no, mobil 95969874

Leder: Kathrine Jensen, e-post: kathrine@palestinakomiteen.no, mobil 907 43 720

Sekretariat: Line Snekvik, e-post: sekretariat@palestinakomiteen.no, mobil 959 69 874

Kampanjeansvarlig: Birte Bødtker, e-post: birtebodtker@gmail.com, mobil 41187547

Leder i BDS-utvalget: Mali Frøshaug Rosslund, e-post: boikott@palestinakomiteen.no, mobil 97636549

Palestinakomiteen i Norge
Frivillighetshuset, Kolstadgata 1,
0652 Oslo

PRIORITY

